www.turkishstudies.net/turkishstudies

Turkish Studies

eISSN: 1308-2140

ANKARA SCIENCE UNIVERSITY

Research Article / Araştırma Makalesi

Türkiye' de Şan Eğitiminde Yararlanılan Sahne Performansına Yönelik Kitaplar Ekseninde Oda Müziği için Antik Aryalar Projesi

Ancient Arias for Chamber Music Project on the Axis of Books for Stage Performance Used in Singing Education in Turkey

Ayşe Bozkurt[*] - Pelin Özkan Köse[**]

Abstract: This study is a qualitative research that aims to collect data about the performance books used in undergraduate level singing education, their contents and the use of singing works in chamber music repertoire. For this purpose, a literature review was conducted on the books published in our country, specific to the field, and a document analysis was conducted to determine how the books look like in terms of content. In the research, it was determined that original compositions and works from the classical music repertoire, as well as many works that are based on Turkish music and folk music, are included in the source books. In terms of arrangement styles, it was seen that the works in the books were mostly piano-accompanied arrangements consisting of works compiled from classical music repertoire, original compositions, folk songs and Turkish music songs. Within the scope of the research, the contents of the books compiled from the classical music repertoire were analyzed in terms of work types, periods, and technical and musical difficulty levels. As a result of the analysis, it was seen that the majority of the books reached were piano-accompanied arrangements and there was no printed book on chamber music and/or orchestral repertoire for 'beginner level' singing performance. These two findings show that there are insufficient and/or inaccessible resources for beginner level singing repertoire for chamber music in Turkey. The research data has been the source of the 'Ancient Arias for Chamber Music' project carried out within the scope of the Social Contribution Project numbered STK-2023-9006 supported by Süleyman Demirel University Scientific Research Projects Coordination Unit. Within the scope of the project, eight works selected from the ancient arias repertoire to be used in beginner level singing education were arranged for singing, violin, piano and cello. Musical and technical critiques of the selected works were made and their gains for singing performance were revealed. In the arrangement of the instruments accompanying the singing part, chamber music arrangements were realized within the framework of the technical and musical limitations of the instruments as well as the period and performance characteristics. The arrangements were published in a book titled Ancient Arias for Chamber Music. As a result of this study, it is recommended that more studies be carried out by encouraging compositions and arrangements related to the act of making music together, which is an important denominator in the development of musicality, and that this repertoire be presented to students from the beginning level.

[*] Sorumlu Yazar: Arş. Gör. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Müzik Bölümü
Corresponding Author: Res. Asst. Dr., Faculty of Fine Arts, Department of Music
ORCİD 0000-0001-8669-5015
ayse.yilmaz@sdu.edu.tr
[**] Öğr. Gör. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Müzik Bölümü
Lect. Dr., Faculty of Fine Arts, Department of Music
ORCİD 0000-0002-0015-5446
pelinozkan@sdu.edu.tr

Cite as/ Atıf: Bozkurt, A., & Özkan Köse, P. (2024). Türkiye' de Şan eğitiminde yararlanılan sahne performansına yönelik kitaplar ekseninde oda müziği için Antik Aryalar Projesi. *Turkish Studies, 19*(4), 1501-1527. https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.77682
Received/Geliş: 30 July/Temmuz 2024
Accepted/Kabul: 25 December/Aralık 2024
Published/Yayın: 30 December/Aralık 2024
Checked by plagiarism software

CC BY NC

Structured Abstract: This study is a qualitative research that aims to collect data about the performance books used in undergraduate level singing education and their contents and the use of singing works in chamber music repertoire. Literature review and document analysis model were used in the study. In this context, the research is based on two main objectives. The first is to make a review of the books for performance in undergraduate singing education and their contents, and the second is to provide explanatory information about the content of the book Ancient Arias for Chamber Music, which is prepared by using the ancient arias repertoire, which is the first source works of singing education. The review of the books used in singing education was limited by the criteria of 'being published in Turkey', 'being at undergraduate level' and 'being compiled from classical music repertoire'. The organization of these books was determined and information was given about the genres, periods, technical and musical difficulty levels of the works in the books compiled from the classical music repertoire.

In undergraduate level singing education, 31 books published between 1978 and 2023 in Turkey for stage performance were found. The contents of the books differ in terms of various variables such as the type of the selected works, the arrangement style and the accompanying instrument. Accordingly, it is seen that there are 5 subcategories in terms of the type of work selected: original, classical, folk, Turkish and mixed. It can be said that books consisting of original compositions, folk music and Turkish music arrangements contribute positively to both the understanding of national music education, which has been adopted since the early days of the Republic, and to educational music.

6 of the books containing classical music works are piano-accompanied sources compiled from the singing literature. 1 of them has guitar accompaniment and was compiled with the method of transcription and brought to the literature. There are 4 books with piano accompaniment containing original music composed for singing. Sixteen of the folk music pieces are arrangements with piano accompaniment and one with guitar accompaniment. There is 1 book with piano accompaniment in which Turkish music pieces are arranged, and 2 books with piano accompaniment in which mixed (including more than one genre) arrangements are included. According to this distribution, the majority (52%) of the accessible sources are folk music arrangements with piano accompaniment.

Among the books identified in the compilation type books with classical music repertoire; Romance, Endecha, Villancico, Motet, Soneto, Aria Antique, Aria, Duet Songs, Opera Duets, Lied, Neapolitan, Contemporary Period Songs are included. In terms of musical periods, Renaissance, Early Baroque, Baroque, Classical, Transition from Classical to Romantic, Early Romantic, Middle Romantic, Late Romantic and Contemporary Period works are included.

Within this book inventory, it was seen that the works that can be evaluated within the scope of chamber music are the arrangements of Nart (2013) and Sıvacı (2022). It is noteworthy that 29 of the 31 books listed as a result of the literature review were prepared as singing works with piano accompaniment. In this context, it can be said that the studies generally aim to accompany the singing part by focusing on basic concepts such as intonation, rhythm and musicality.

As a result of the review, it was seen that almost all of the books reached were piano-accompanied arrangements and there was no printed book on chamber music and/or orchestral repertoire for 'beginner' level singing performance. These two findings indicate that there are insufficient and/or not easily accessible resources for beginner level singing repertoire in chamber music in Turkey. The research data has been the source of the 'Ancient Arias for Chamber Music' project carried out within the scope of the Social Contribution Project numbered STK-2023-9006 supported by Süleyman Demirel University Scientific Research Projects Coordination Unit.

Thus, it is aimed that the aryantic works, which are frequently used in singing lessons, will be among the "visual (book) and auditory (sound recording/album)" resources by arranging chamber music for the first time in the music education repertoire. With this aim, eight ancient arias that support the teaching of "basic knowledge and skills" in singing education have been determined and a repertoire of educational music that can be used as a repertoire in both singing education and orchestra-chamber music lessons has been created by considering the principle of easy to difficult. In this book, information about the subjects, themes and characteristics of the eight ancient arias selected within the scope of the study is given, and Turkish translations and readings of the lyrics are included. In this article, more comprehensive information about the works is presented and the technical and musical issues that should be considered for the correct performance of the

selected arias in terms of singing technique are mentioned. In addition, technical details about the arrangement for violin, cello and piano instruments in the performance of the aryantics in chamber music form are explained. Thus, the importance of the selected repertoire for beginner singing students and musicians who will perform chamber music and the gains for stage performance were revealed.

Thanks to the repertoire obtained with the study, it is predicted that it will contribute to singing students, who have less performance opportunities in chamber music, orchestra (etc.) lessons, especially compared to string instruments class, to take a more active role. In addition, thanks to the detailed information and suggestions given for the interpretation of the eight ancient arias in the book, it is thought that it will have positive outputs on stage performance. In this respect, it can be said that "Ancient Arias for Chamber Music" is one of the first works organized for vocal-violin-cello and piano that includes beginner level singing repertoire. Therefore, it is recommended that the act of making music together, which has an important stake in the development of musicality, should be presented to students from the beginning level and more studies should be conducted on this repertoire.

Keywords: Singing education, Performance, Ancient arias, Chamber music, Arranging

Öz: Bu çalışma, lisans düzeyi şan eğitiminde kullanılan performansa yönelik kitaplar ve içerikleri ile şan eserlerinin oda müziği repertuvarında kullanılma durumları hakkında veri toplamayı amaçlayan nitel bir araştırmadır. Bu amaçla ülkemizde yayımlanmış, alan özelindeki, kitaplara yönelik bir literatür taraması gerçekleştirilmiş ve doküman incelemesi yapılarak, kitapların içerik bakımından nasıl bir görünüm sergiledikleri tespit edilmiştir. Araştırmada özgün besteler ve klasik müzik repertuvarındaki eserlerle birlikte kaynağını Türk müziği ve halk müziklerinden alan pek çok çalışmanın kaynak kitaplar arasında yer aldığı saptanmıştır. Düzenleme biçimleri bakımından ise kitaplarda yer alan eserlerin, klasik müzik dağarından derlenen eserler, özgün besteler, türküler ve Türk müziği şarkılarından oluşan, çoğunlukla piyano eşlikli düzenlemeler olduğu görülmüştür. Araştırma kapsamında klasik müzik repertuvarından derlenerek hazırlanan kitap içerikleri; eser türleri, dönemleri ile teknik ve müzikal açıdan zorluk düzeyleri bakımından analiz edilmiştir. Yapılan inceleme sonucunda ulaşılan kitapların büyük çoğunluğunun piyano eşlikli düzenlemeler olduğu ve 'başlangıç düzeyi' şan performansına yönelik oda müziği ve/veya orkestra dağarına yönelik basılı kitap şeklinde bir çalışmanın olmadığı görülmüştür. Elde edilen bu iki bulgu Türkiye'de oda müziği kapsamında başlangıç düzeyi şan repertuvarına yönelik kaynakların yetersiz ve/veya bu kaynakların kolay ulaşılabilir olmadığını göstermiştir. Araştırma verileri, Süleyman Demirel Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi tarafından desteklenen STK-2023-9006 numaralı Toplumsal Katkı Projesi kapsamında yürütülen 'Oda Müziği için Antik Aryalar' projesinin doğmasına kaynaklık etmiştir. Proje kapsamında başlangıç düzeyi şan eğitiminde kullanılmak üzere antik aryalar dağarından literatür taraması yapılarak seçilen sekiz eser; şan, keman, piyano ve viyolonsel için düzenlenmiştir. Seçilen eserlerin müzikal ve teknik açıdan kritikleri yapılarak, şan performansına yönelik kazanımları ortaya çıkarılmıştır. Şan partisine eşlik eden çalgıların düzenlenmesinde dönem ve icra özelliklerinin yanı sıra çalgıların teknik ve müzikal sınırlılıkları çerçevesinde oda müziği düzenlemeleri gerçekleştirilmiştir. Yapılan düzenlemeler Oda Müziği İçin Antik Aryalar adı ile kitaplaştırılmıştır. Bu çalışmanın bir sonucu olarak, müzikalitenin gelişiminde önemli bir paydası olan birlikte müzik yapma eylemine ilişkin beste ve düzenlemelerin yapılması teşvik edilerek daha fazla çalışma yapılması ve bu repertuvarın başlangıç düzeyinden itibaren öğrencilere sunulması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Şan eğitimi, Performans, Antik aryalar, Oda müziği, Düzenleme

Giriş

Mesleki müzik eğitimi verilen yükseköğretim kurumlarında, orkestra ve oda müziği dersleri, öğrencilere farklı çalgıların partilerini takip etme, dinleme, söyleme ve bir arada müzik yapabilme gibi pek çok müzikal beceriyi kazandırma ve sergileme imkânı sağlamaktadır. Bu ders müzik eğitimi verilen kurumlarda birlikte müzik yapma-müzik toplulukları-birlikte söyleme gibi farklı isimlerle yer alsa da içerik bakımından ortak amaçları taşır. Müzik öğretmenliği lisans programının ders içeriklerinde yer alan ifadelere göre bu amaçlar:

Orkestra ve oda müziği yerleşimi,

> Çalışma disiplini,
> Grup içi görev dağılımları,
> Çalgı çeşitliliği, çalgıların görev dağılımı, ses renkleri ve oturum planı,
> Partisini dinleyebilme, takip edebilme,
> Partitür okuyabilme ve takip edebilme,
> Tarihsel süreçteki değişim ve gelişmeleri kavrama,
> Türk ve Dünya müziklerinden örnekleri seslendirebilme,
> Farklı müzik türlerinde orkestra dağarı oluşturabilme,
> Farklı müzik türleri arasındaki benzerlik ve farklılıkları anlayabilme,
> Şef uyumu ve disiplin,
> Temel düzeyde yönetim becerisi kazanma,
> Müziksel duyarlılık, düşünme ve yorumlama becerileri oluşturma,
> Müzik yoluyla anlama, anlatma, dinleme, yaratma gücünü geliştirme şeklinde özetlenebilir (Yükseköğretim Kurumu, 2018).

Dolayısıyla orkestra ve oda müziği dersinin eğitsel kazanımları, işitme eğitimi, çalgı eğitimi, teori eğitimi, armoni eğitimi ve zevk eğitimi gibi müzik eğitiminin birçok bileşenini içermesi ve birlikte müzik yapma deneyimi sayesinde kazandıracağı saygı, birlikte çalışma disiplini, sorumluluk gibi değerler bakımından mesleki müzik eğitimi içerisinde önemli bir yer tutmaktadır" (Şen vd., 2019, s. 70). Bu derslerin işlenişinde oda müziği ve orkestra çalışmalarını yürütmek için önemli protokoller izlenmektedir. Bu protokollerin başında birlikte çalma ve söyleme becerilerinin gelişmesine yarayan bir repertuvarın seçimi gelmektedir.

Klasik müzik dağarcığında yaylı sazlar, nefesli sazlar ve şan repertuvarını da içine alan pek çok oda müziği ve orkestra eseri yer almaktadır. Oda müziği eserleri orkestraya göre daha az sayıda müzisyen tarafından icra edilir ve "küçük bir çalgı ya da ses topluluğu için bestelenmiş olan ya da bu küçük topluluklar tarafından seslendirilen müzik" (Say, 2005, s. 587) anlamını taşır. Oda müziği toplulukları duo (ikili), trio (üçlü), quartet (dörtlü) vb. olmak üzere enstrüman sayısına göre isimlendirilir. Kimi kaynaklarda ise bu enstrüman sayısının trio' dan başlayan müzik toplulukları şeklinde ifade edildiği görülmektedir. Oda müziği repertuvarına ilişkin uygulamalar "besteciye, dönem özelliklerine, sürekli olarak gelişmekte olan müzik form ve beğenilerine; kimi zaman yazıldığı dönemin estetik kaygılarına uygun, kimi zaman da ilerici bir tutumla süregelmiş, özellikle Barok dönemden bu yana müzik sanatındaki yerini güçlendirerek korumuş; karşılıklı etkileşimlerle çalgıların, icracılığın, orkestranın ve müzik formlarının gelişimine büyük katkıda bulunmuştur" (Buzduğu, 2016, s. 2).

Oda müziği dağarında çalgısal formların yanı sıra sözlü müzik eserleri de geniş yer tutmaktadır. Bu bağlamda Barok dönemden günümüze kadar ulaşan antik aryalar diğer ismiyle aryantikler, sözlü müzik repertuvarı içerisinde önemli bir yere sahiptir. Antik aryalar, şan eğitiminde başlangıç düzeyindeki öğrencilere verilen ilk kaynak eserlerdir. Ulaşılabilen belirli sayıdaki orijinal el yazmaları dışında günümüzde farklı piyano eşlikli edisyonlarıyla icra edilen aryantikler, şan eğitimine başlayan müzisyenlerin temel düzeyde çalıştığı klasik müzik repertuvarındaki önemli eserlerdir.

Lisans düzeyi müzik eğitimi programında, ses eğitimine yönelik dersler, Bireysel Ses Eğitimi ve Şan olmak üzere iki şekilde yer almaktadır. Örneğin, Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı programlarında Bireysel Ses Eğitimi dersi ilk iki yarıyılda müzik eğitimi alan tüm öğrencileri kapsamına alırken, şan dersleri Bireysel Çalgı Eğitimi ana başlığı altında, üçüncü yarıyıldan yedinci yarıyıl sonuna kadar, öğrencilerin branşlaştıkları bir derstir. YÖK'ün verilerine göre şan dersinin amaçları arasında aşağıdaki ifadeler yer almaktadır;

> Doğru ses üretme, kullanma ve korumaya yönelik davranışları ulusal ve evrensel ses eğitimi dağarına ilişkin eserlerde uygulayarak repertuvar geliştirme,

> Öğrencilerin ses özellikleri ve teknik düzeylerine uygun etüt ve eserleri çalma çalışmaları (Klasik ve Romantik döneme ait liedler, barok döneme ait antik aryalar, klasik döneme ait aryalar, düetler, piyano eşlikli halk türküleri ve okul şarkıları örnekleri, eserlerin dönem özelliklerine ilişkin yorumlar ve uygulamalar),
> Çalışılan etüt ve eserleri seslendirmeden önce teknik ve müzikal analiz alışkanlığı kazandırma çalışmaları,
> Şan literatürünün tarihi gelişimi ve bu eserleri yorumlama,
> Piyano ya da eserin niteliğine uygun eşlik yapabilecek farklı çalgılarla eşlikli etüt ve eser seslendirme çalışmaları yapma (YÖK, 2018, s. 11-15).

Şan dersi içeriklerinde yer alan "farklı çalgıların eşlik" ettiği bir repertuvarın, hem şan eğitiminde hem de orkestra ve oda müziği dersi kapsamında yaygın veya yeterli düzeylerde uygulanmadığı düşünülmektedir. Orkestra ve Oda Müziği derslerinin işlenişi, uygulanışı, repertuvar seçimi gibi konular ekseninde yapılan araştırmaların genellikle çalgı özelinde ele alındığı ve bu dersin işleyişinde yaşanan sorunların daha çok repertuvar seçimine odaklandığı görülmektedir (Akyürek, 2009; Buzduğu, 2016; Soytok, 2017; Şen vd., 2019). Bununla birlikte orkestra ve oda müziği derslerinde ana dalı kanun, bağlama, gitar ve şan vb. olan öğrencilerin daha pasif bir şekilde yer aldığını söylemek yanlış bir ifade olmayacaktır. Dolayısıyla 'şan ve şan eğitimi' özelinde ele alındığında, müzik öğretmenliği lisans programı ders içeriklerinde belirtilen ifadelerin, araştırma özelindeki Oda Müziği için Antik Aryalar projesinin ortaya çıkış gerekçelerini destekler nitelikte olduğu söylenebilir.

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu araştırma iki temel amaca dayanmaktadır. Birincisi lisans düzeyi şan eğitiminde performansa yönelik kitaplar ve içeriklerine ilişkin bir inceleme yapmak, ikincisi ise şan eğitiminin ilk kaynak eserleri olan antik aryalar dağarından yararlanılarak hazırlanan Oda Müziği için Antik Aryalar kitabının içeriği hakkında açıklayıcı bilgiler sunmaktır. Bu kitaplarda yer alan eserlerin düzenleme biçimleri tespit edilerek, klasik müzik repertuvarından derlenen kitaplardaki eserlerin türleri, dönemleri ile teknik ve müzikal zorluk düzeyleri hakkında bilgi verilmiştir. Bununla birlikte yapılan çalışma, şan derslerinde kullanılan aryantik eserlerin, müzik eğitimi dağarında ilk defa oda müziği düzenlemesi yapılarak "görsel (kitap) ve işitsel (ses kaydı/albüm)" kaynaklar arasında yer almasını hedeflemektedir. Bu hedefle, şan eğitimindeki "temel bilgi ve becerilerin" öğretilmesini destekleyen sekiz antik arya belirlenmiş ve kolaydan zora ilkesi de gözetilerek hem şan eğitiminde hem de orkestra-oda müziği derslerinde repertuvar olarak kullanılabilecek bir eğitim müziği dağarı oluşturulması sağlanmıştır. Kitapta çalışma kapsamında seçilen sekiz antik aryanın; konuları, teması ve karakter özellikleri hakkında bilgi verilerek, eser sözlerinin Türkçe çevirilerine ve okunuşlarına yer verilmiştir.

Bu makalede, eserler hakkında daha kapsamlı bilgiler sunularak, bu aryantiklerin şan tekniği açısından doğru icra edilebilmesi için dikkat edilmesi gereken teknik ve müzikal konulara değinilmiştir. Ayrıca birlikte müzik yapma ilkeleri doğrultusunda aryantiklerin oda müziği formunda seslendirilmesinde keman, viyolonsel ve piyano enstrümanları için yapılan düzenlemeye ilişkin teknik detaylar anlatılmıştır. Böylece seçilen repertuvarın başlangıç seviyesindeki şan öğrencileri ve oda müziği icra edecek müzisyenler için önemi ve sahne performansına yönelik kazanımları ortaya çıkarılmıştır.

Problem Cümlesi ve Alt Problemler

Araştırmanın problem cümlesi "Mesleki müzik eğitimi veren yükseköğretim kurumlarında başlangıç düzeyi şan eğitimine yönelik oda müziği dağarında yer alan kitaplar hangileridir?" olarak belirlenmiştir. Bu problem cümlesi doğrultusunda üç alt problem cümlesi oluşturulmuştur. Buna göre lisans düzeyi şan eğitiminde sahne performansına yönelik;

1. Türkiye' de yayımlanmış ulaşılabilen basılı kitaplar hangileridir ve içerik bakımından nasıl bir görünüm sergilemektedir?
2. Bu materyaller arasında klasik müzik repertuvarını kapsamına alan kitaplar; eser *türleri ve dönemleri ile teknik ve müzikal açıdan zorluk düzeyleri* bakımından nasıl bir içeriğe sahiptir?
3. *Oda Müziği İçin Antik Aryalar (Şan, Keman, Viyolonsel ve Piyano için)* kitabı, şan performansı ve farklı çalgılarla birlikte müzik yapma ilkeleri bağlamında, nasıl bir içerik sunmaktadır? sorularına cevap aranacaktır.

Yöntem

Bu araştırma nitel araştırma yöntemlerinden literatür tarama ve doküman inceleme modellerinin kullanıldığı bir çalışmadır. Şan eğitiminde kullanılan performansa yönelik kitaplar, 'Türkiye' de yayımlanmış olma', 'lisans düzeyinde olma' ve 'klasik müzik repertuvarından derlenmiş olma' kriterleri ile sınırlandırılmış olup, ulaşılabilen kitap envanteri literatür taraması yapılarak elde edilmiştir. Tespit edilen kitap içerikleri, doküman incelemesi yapılarak analiz edilmiştir. Doküman incelemesi ile "araştırmacı ihtiyacı olan veriyi, gözlem veya görüşme yapmaya gerek kalmadan elde edebilir" (Yıldırım ve Şimşek, 2011:188). Şan performansına yönelik ulaşılabilen kitaplardaki eserlerin düzenleme biçimleri tespit edilerek, klasik repertuvardan derlenerek hazırlanan kitaplardaki eserler; türleri (aryantik, arya, lied, napoliten, türkü, popüler şarkı, vb.), dönemleri, teknik ve müzikal açıdan zorluk düzeyleri kapsamında incelenmiştir.

Ayrıca araştırmada, Süleyman Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi tarafından desteklenen STK-2023-9006 numaralı Toplumsal Katkı Projesi kapsamında yürütülen Oda Müziği için Antik Aryalar adlı projeye ilişkin bir değerlendirmede bulunulmuştur. Buna bağlı olarak proje kapsamında oda müziği düzenlemeleri yapılan eserler, antik aryalar özelinde ve literatür tarama modeli kullanılarak belirlenmiştir. Tarama sonucunda projede kullanılmak üzere kaynak edisyonlar arasından sekiz aryantik eser belirlenmiştir. Antik aryalar, kaynak edisyonlar arasından seçilmiştir. Bu edisyonlar; *Alessandro Parisotti Arie Antiche Libro Primo, Arie Antiche Libro Secondo* ve *Edition Peters* edisyonlarıdır. Antik arya repertuvarı, şan partisyonu değişmeksizin, şan, keman, viyolonsel ve piyano için yeniden ele alınarak düzenlenmiştir. Müzik alanında "özgün bir müzik yapıtının temel özelliklerini koruyarak yapılan değişiklikler" (Sözer, s.238) düzenleme olarak adlandırılmaktadır. Dolayısıyla, "Oda Müziği için Antik Aryalar" projesinde, şan partisyonuna eşlik eden diğer çalgı partisyonları, düzenleme yönteminden yararlanılarak oluşturulmuştur.

Süleyman Demirel Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi nezdinde Toplumsal Katkı Projeleri desteğine başvurulmuştur. Yapılan başvuru 2023 yılının şubat ayı içerisinde değerlendirilmiş ve 5 Şubat 2023 tarihinde kabul görmüştür. Proje kapsamında ön görülen çalışma takvimi altı aşamadan oluşmaktadır. Bu aşamalar:

1. Oda Müziği için antik aryaların belirlenmesi,
2. Antik aryaların oda müziği için düzenlenmesi,
3. Antik aryaların sözlerinin Türkçe anlamları, okunuşları ve çalışma stillerine yönelik açıklayıcı bilgilere yer verilmesi,
4. Antik aryaların nota yazımı, dizgi ve basıma hazır hale getirilmesi,
5. Antik aryaların stüdyo kayıtlarının tamamlanması ve tanıtım filminin hazırlanması,
6. Projenin sonuçlandırılması şeklinde belirlenmiştir.

Aryantik eserler günümüzde çoğunlukla piyano eşlikleriyle seslendirilmektedir. Ancak tarihsel süreci itibariyle bu eserlerde piyano yerine klavsen çalgısının kullanıldığı bilinmekte ve genellikle ezgiye bir bas yürüyüşü *basso continiuo* eşlik etmektedir. Bu bağlamda Oda Müziği İçin Antik Aryalar adlı çalışmada, şan partisyonuna eşlik etmek üzere keman/flüt (keman ve flüt icracıları

tarafından seslendirilebilecek ortak partisyon), viyolonsel ve klavsen partisyonlarının yazılması planlanmıştır. Ancak proje sürecinde çalgıların müzikal ve teknik özellikleri bakımından klavsen ve flüt partisyonlarının çalışma kapsamı dışına alınması kararlaştırılmıştır.

Projenin önemli bir çıktısı olan Oda Müziği için Antik Aryalar adı ile basımı gerçekleştirilen kitapta *Vergin Tutt'amor, Lasciar D'amarti, Se Florindo é Fedele, Selve Amiche, Se Tu M'ami, Intorno All'idol Mio, Stizzoso, mio Stizzoso ve Addio Corindo* eserleri yer almaktadır. Eserlerin öncelikle piyano eşlikleri yeniden düzenlenmiştir. Piyano eşliklerinin sol el partisyonu aynı zamanda viyolonsel partisyonu olarak kullanılmıştır. Keman partisyonu ise çoğunlukla şan partisinin ezgisine ve ritmik yürüyüşlerine eşlik edecek şekilde oluşturulmuştur. Düzenlemeleri tamamlanan eserler titiz bir editörlük sürecinden geçirilmiştir. Nota yazımı ve dizgi itibariyle basıma hazır hale geldikten sonra eserlerin stüdyo kayıtları gerçekleştirilmiştir. Öğrenciler, eğitimciler veya dinleyiciler eser kayıtlarını kitaptaki kare kodlar aracılığıyla sözlü ve sözsüz olmak üzere iki şekilde dinleyebilmektedir. Kayıtlar Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi' nin kayıt stüdyosunda, MAKÜ Müzik Eğitimi Anabilim Dalı öğretim üyesi M. Can Çiftçibaşı ve proje ekibinde yer alan müzisyenler tarafından icra edilmiştir. Böylelikle şan partisyonunu seslendirecek öğrenciler için hem örnek bir performans hem de eşlikle çalışabilecekleri eğitsel bir içerik oluşturmak hedeflenmiştir. Keman, viyolonsel ve piyano partisyonları, çalgısını orta düzey ve üzeri çalan lisans öğrencileri tarafından kolaylıkla seslendirilebilir. Proje kapsamında hazırlanan Oda Müziği için Antik Aryalar kitabının hem şan eğitiminde hem de oda müziği-orkestra derslerinde kullanılabilecek bir eğitim müziği repertuvarına kaynaklık edeceği düşünülmektedir.

Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın bu bölümünde alt problemler doğrultusunda elde edilen bulgular ve yorumlar yer almaktadır.

Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

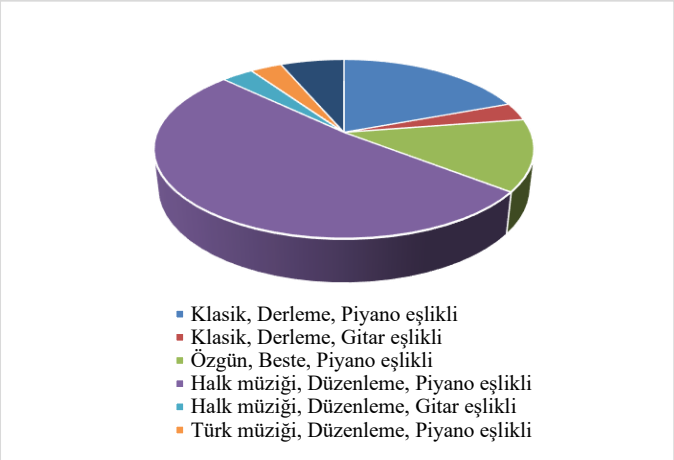
Araştırmanın birinci alt problem cümlesinde ifade edilen lisans düzeyi şan eğitiminde sahne performansına yönelik "Türkiye' de yayımlanmış ulaşılabilen basılı kitaplar hangileridir ve içerik bakımından nasıl bir görünüm sergilemektedir" sorusundan yola çıkılarak tespit edilen kaynaklar Tablo 1' de gösterilmiştir.

Tablo 1: Türkiye' de yayımlanmış şan performansına yönelik kitaplar

No	Kaynak Adı	Yazarı/Editörü	Yılı
1	Piyano Eşlikli Halk Türküleri I-II	Saip Egüz	1978
2	Şan için Piyano Eşlikli Albüm	Gülşen Şimşek	1997
3	Şan için Piyano Eşlikli Şarkılar-1	Keriman Davran, Ferda Gürgan Öztürk	2009
4	Şan Keman Viyola ve Viyolonsel için Piyano Eşlikli Eserler	Naila Mirzayeva	2012
5	Şan için Piyano Eşlikli Türküler	Erdal Tuğcular	2013
6	Şan için Piyano Eşlikli Düetler: Kadın ve Erkek sesleri için Seçme Düetler	Sevan Nart	2013
7	Şan için Piyano Eşlikli Düetler: Kadın Sesleri için Seçme Düetler	Sevan Nart	2013
8	Şan için Piyano Eşlikli Düetler: Erkek Sesleri için Seçme Düetler	Sevan Nart	2013
9	Şan için Piyano Eşlikli 12 Türkü	Muhammet Koç, Vsevolod Kuzmin	2014

10	Piyano Eşlikli Çağdaş Dönem Şarkıları	Asena Gözen Baltacıoğlu	2016
11	Şan için Piyano Eşlikli 9 Türkü	Muhammet Koç, Vsevolod Kuzmin	2016
12	Piyano - Keman (Viyola, Viyolonsel) / Piyano - Şan İçin Türk Müziği Düzenlemeleri ve Yaylı Beşli (Orkestrası) için "Mersin'den Bir Tema Üzerine"	Erol Tarkum	2017
13	Şan için Piyano Eşlikli Azeri Türküler	Muhammet Koç, Vsevolod Kuzmin	2017
14	Şan için Piyano Eşlikli 15 Türkü	Muhammet Koç, Vsevolod Kuzmin	t.y.
15	Şan İçin Piyano Eşlikli Türküler	M. Erhan Yiğiter, Satı Doğanyiğit, Sinan Tüfekci	2018
16	Piyano ve Vokal için Türkü Düzenlemeleri	Onur Altıparmak	2018
17	Şan için Piyano Eşlikli Özgün Şarkılar	Hilmi Yazıcı	2018
18	Gitar için Şan Eşlikli Türkü Düzenlemeleri	Erhan Zeteroğlu	2019
19	Ses Eğitimi için Piyano Eşlikli Şarkılar	Satı Doğanyiğit	2019
20	Şan için Piyano Eşlikli Özgün Şarkılar-2	Hilmi Yazıcı	2020
21	Piyano Eşlikli 10 Türkü 6 Sözsüz Şarkı	Uğur Türkmen	2020
22	Şan İçin Piyano Eşlikli Dokuz Türkü	Satı Doğanyiğit, Kenan Tüfekci, Sinan Tüfekci	2020
23	Şan ve Flüt İçin Piyano Eşlikli Isparta Türküleri	Ed. Mustafa Genç	2021
24	Şan İçin Piyano Eşlikli Karadeniz Türküleri	Sevda Gürel, Sercan Özkeleş	2021
25	Soprano ve Piyano İçin Özgün Aşk Şarkıları	İvan Çelak	2021
26	Şan İçin Yedi Bölgeden Piyano Eşlikli Türküler	Satı Doğanyiğit, Kenan Tüfekci, Sinan Tüfekci	2022
27	Şan için Piyano Eşlikli Ege Türküleri	Satı Doğanyiğit, Kenan Tüfekci, Sinan Tüfekci	2022
28	Şan İçin Piyano Eşlikli Türküler	Satı Doğanyiğit, Kenan Tüfekci, Sinan Tüfekci	2022
29	Rönesans Şan & Gitar	Ata Sıvacı	2022
30	Doğudan Batıya Şan İçin Piyano Eşlikli Türküler	Kenan Tüfekci, Satı Doğanyiğit Yıldız	2023
31	Şan İçin Piyano Eşlikli 8 Türkü	Barış Toptaş, Saadet Kösreli	2023

Tablo 1'de görüldüğü gibi 1978 ve 2023 yılları arasında Türkiye' de yayımlanmış 31 kitaba ulaşılmıştır. Kitap içerikleri, seçilen eserlerin türü, düzenleme biçimi ve eşlik eden çalgı gibi çeşitli değişkenler bakımından farklılık göstermektedir. Buna göre seçilen eser türü özelinde özgün, klasik, halk müziği, Türk müziği ve karma olmak üzere 5 alt kategori olduğu görülmektedir. Özgün beste, halk müziği ve Türk müziği düzenlemelerinden oluşan kitapların hem Cumhuriyet' in kurulduğu ilk günlerden bu yana benimsenen ulusal müzik eğitimi anlayışına hem de eğitim müziğine olumlu yönde katkıları olduğu söylenebilir. Klasik müzik dağarını kapsamına alan kitaplar ise farklı form ve dönemlerdeki arya, lied vb. eserlerin yer aldığı derleme kitaplardır. Bununla birlikte, literatürdeki pek çok edisyon arasından seçilerek hazırlanan bu kitaplar, zengin bir şan repertuvarını ulaşılabilir kılması bakımından oldukça önemlidir. Türkiye' de yayımlanmış şan performansına yönelik bu kitapların içerik bakımından dağılımı Şekil 1' de gösterilmektedir.

Şekil 1: Türkiye' de yayımlanmış şan performansına yönelik kitapların çeşitli değişkenler bakımından dağılımı

Klasik müzik eserlerinin yer aldığı kitapların 6'sı şan literatüründen derlenerek hazırlanmış piyano eşlikli kaynaklardır. 1 tanesi ise gitar eşlikli olup, trankripsiyon yöntemi ile derlenerek literatüre kazandırılmıştır. Şan için bestelenmiş, özgün müzik eserlerinin yer aldığı, piyano eşlikli 4 kitap bulunmaktadır. Halk müziği eserlerinin 16' sı piyano eşlikli, 1 tanesi gitar eşlikli düzenlemelerdir. Türk müziği eserlerinin düzenlendiği piyano eşlikli 1 kitap, karma (birden fazla türü içeren) düzenlemelerin yer aldığı piyano eşlikli 2 kitap olduğu görülmektedir. Bu dağılıma göre ulaşılabilen kaynakların büyük çoğunluğunu (%52' sini) piyano eşlikli halk müziği düzenlemeleri oluşturmaktadır.

Araştırma kapsamında ulaşılabilen kitapların gitar veya piyano eşlikli olması, entonasyon, ritim, birlikte çalma-söyleme, müzikalite gibi becerileri geliştirmeyi amaçlayan eğitsel bir yaklaşımla hazırlandığı düşüncesini ön plana çıkarmaktadır. Bu bağlamda tespit edilen kitaplar düzenleme biçimleri bakımından gitar ve piyano eşlikli olup;

- Klasik müzik eserlerinin farklı edisyonlarının *derlenmesiyle* hazırlanan kitaplar,
- Yeni bir eser ortaya koyan *özgün beste*lerin yer aldığı şarkılardan oluşan kitaplar ve
- Farklı yöre ve ses türlerini kapsamına alan *halk müziği ve Türk müziği düzenlemelerinin* yapıldığı kitaplar olarak karşımıza çıkmaktadır.

İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

İkinci alt problem olan "Bu materyaller arasında klasik müzik repertuvarından seçilerek düzenlemesi yapılan kitaplar hangileridir ve nasıl bir içeriğe sahiptir?" sorusu kitaplarda yer alan eserlerin türleri, dönemleri ile teknik ve müzikal açıdan zorluk düzeyleri bakımından incelemesi yapılarak açıklanmıştır.

Klasik müzik repertuvarındaki eserlerin yer aldığı 7 kitap; *Şan için Piyano Eşlikli Albüm* (1997), *Şan için Piyano Eşlikli Şarkılar-1* (2009), *Şan için Piyano Eşlikli Düetler: Kadın ve Erkek sesleri için Seçme Düetler* (2013), *Şan için Piyano Eşlikli Düetler: Kadın sesleri için Seçme Düetler* (2013), *Şan için Piyano Eşlikli Düetler: Erkek sesleri için Seçme Düetler* (2013), *Piyano Eşlikli Çağdaş Dönem Şarkıları* (2016) *ve Rönesans Şan ve Gitar* (2022) adlı çalışmalardır. Bu kitapların eser türü, eserlerin dönemi, zorluk düzeyi ve ses türü bakımından nasıl bir içeriğe sahip olduğu Tablo 2' de gösterilmektedir.

Tablo 2: İçerik bakımından Klasik müzik repertuvarından seçilerek hazırlanmış kitaplar

No	Kaynak Adı	İçeriği	Eser Sayısı
1	*Şan için Piyano Eşlikli Albüm* (1997)	Eser Türü: Lied, Arya Antik, Arya, Napoliten Dönem: Barok, Klasik, Romantik Düzey: Başlangıç - Orta Ses Türü: Soprano-Tenor, Mezzosoprano-Bariton, Alto-Bas	48
2	*Şan için Piyano Eşlikli Şarkılar-1* (2009)	Eser Türü: Lied, Arya Antik Dönem: Barok, Klasik, Romantik Düzey: Başlangıç - Orta Ses Türü: Soprano, Mezzosoprano, Tenor, Bariton, Bas	20
3	*Şan için Piyano Eşlikli Düetler: Kadın ve Erkek sesleri için Seçme Düetler* (2013)	Eser Türü: Şarkı, Opera Düetleri Dönem: Barok, Klasik, Romantik Düzey: Orta - İleri Ses Türü: Soprano-Tenor, Soprano/Alto Tenor, Soprano-Tenor/Bariton Soprano-Bas	18
4	*Şan için Piyano Eşlikli Düetler: Kadın sesleri için Seçme Düetler* (2013)	Eser Türü: Şarkı, Opera Düetleri Dönem: Barok, Klasik, Romantik Düzey: Orta - İleri Ses Türü: Soprano-Alto, Soprano-Mezzosoprano, Soprano-Soprano, Soprano-Mezzosoprano/Alto	19
5	*Şan için Piyano Eşlikli Düetler: Erkek sesleri için Seçme Düetler* (2013)	Eser Türü: Şarkı, Opera Düetleri Dönem: Barok, Klasik, Romantik Düzey: Orta, ileri Ses Türü: Tenor-Tenor, Tenor-Bariton, Tenor-Bas, Tenor- Tenor/Bariton, Bariton-Bas	16
6	*Piyano Eşlikli Çağdaş Dönem Şarkıları* (2016)	Eser Türü: Şarkı Dönem: Çağdaş Düzey: Orta – İleri SesTürü: Soprano/Tenor, Mezzosoprano/Bariton	24
7	*Rönesans Şan ve Gitar* (2022)	Eser Türü: Romance, Endecha, Villancico, Motet, Soneto Dönem: Rönesans Düzey: Başlangıç-Orta Ses Türü: Soprano, Tenor, Mezzosoprano, Bariton	14

Kitaplardaki eser türleri, dönemleri ile teknik ve müzikal zorluk düzeylerine ilişkin bulgular ise şu şekildedir:

Müzik eğitimcisi Prof. Gülşen Şimşek' in hazırladığı *Şan için Piyano Eşlikli Albüm* "Konservatuvar, Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Fakültesi ve Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinin öğrenci ve eğitimcileri ile bu kurumların yetenek sınavlarına girmeyi düşünenler için hazırlanmıştır" (Şimşek, 2007). Şimşek, sunuş yazısında bu çalışmasının özellikle 'Şan' ve 'Bireysel Ses Eğitimi' derslerinde kullanılabilecek bir repertuvarı oluşturduğunu belirtmiştir. Klasik müzik eğitimi verilen

kurumlarda şan eğitiminin ilk yıllarında, sıklıkla bu kitap içerisindeki repertuvarın seviyesinde olan eserler seslendirilmektedir. Dolayısıyla, eserlerin teknik ve müzikal zorluk düzeyleri başlangıç seviyesindeki öğrenciler ve icracılar için uygun bulunmuştur. Arya antik ve aryaların şan partisyonları orijinal edisyonlarındaki müzikal ifade ve terimlerle birlikte verilerek, temel düzeyde şan eğitimine faydalı bir repertuvar oluşturulması amaçlanmıştır.

Kitapta; lied, arya antik, arya ve napoliten şarkılardan oluşan 43 eser yer almaktadır. Kitapta ilk olarak C. W. Glück, W. A. Mozart, Bernh. Flies, C. M. von Weber, L. Van Beethoven, F. Schubert ve J. Brahms'a ait 13 lied bulunmaktadır. Bu lied' lerin bestecileri ve yazılma tarihleri incelenerek dönem olarak baroktan klasiğe geçiş, klasik, klasikten romantiğe geçiş ve romantik dönem özelliklerini taşıdığı görülmüştür. Kitapta yer alan 18 arya antik bilindiği gibi barok döneme aittir. Diğer yandan seçilen 5 arya hem barok dönem hem de klasik dönem repertuvarından alınan ve seviye olarak başlangıç düzeyindeki eserlerdir. Kitapta farklı eser türü olarak 19. ve 20. yüzyılda bestelenmiş 7 napoliten şarkı bulunmaktadır. Bu şarkılardan ikisi anonimdir. Kitaptaki eserler farklı ses türleri için değişik tonalitelerde düzenlenmiştir. Örneğin Liedler; Soprano-Tenor, Mezzosoprano-Bariton ve Alto-Bas ses registerlerine uygun tonlarda verilmiştir. Arya antikler ise; tüm eserler orijinal tonunda ve ek olarak bazı eserlerde pest tonlarıyla birlikte sunulmuştur. Aynı şekilde aryalar; pest, tiz ve orijinal tonlarında, napoliten eserler ise tamamında orijinal tonları kullanılarak kitapta yer almıştır. Orijinal dili Almanca olan Lied eserler Türkçe sözlerle seslendirilmek üzere yeniden hazırlanmıştır. Kitapta yer alan diğer tüm eserler ise orijinal dilinde İtalyanca ve İspanyolca (1 napoliten eser) olarak seslendirilmektedir. Ayrıca kitap ikinci edisyonunda geliştirilerek, içindeki eserlerin sadece piyano eşliklerini içeren bir MP3 CD' si eklenmiştir. Bu eşlik parçaları bireysel performans çalışmaları için önemli birer yardımcı kaynaktır. Ayrıca kolaylık olması açısından introsu olmayan bazı eserlerin eşliklerine piyano giriş müziği eklenmiştir.

Keriman Davran ve Ferda Gürgan Öztürk editörlüğünde hazırlanan *Şan İçin Piyano Eşlikli Şarkılar-1* kitabında da benzer amaçların gözetildiği ve kitaptaki eserlerin, kolaydan zora ilkesine göre sunulduğu görülmektedir. Kitapta 9 lied ve 11 arya antikten oluşan toplam 20 eser yer almaktadır. K. F. Zelter, F. Schubert, J. Brahms, R. Schumann ve W. A. Mozart gibi önemli bestecilerin 18. ve 19. yüzyılda besteledikleri klasik ve romantik döneme ait liedleri seçilmiştir. Bu liedler orijinal Almanca sözleri yerine, anlam ve teması bozulmadan, Türkçe sözlerle seslendirilmek üzere hazırlanmıştır. Eserler Soprano, Mezzosoprano, Tenor, Bariton ve Bas ses türlerine göre düzenlenmiş olup, eserlerin cümle bağları, nefes yerleri nota üzerinde gösterilmiş, arya antiklerin İtalyanca sözleri ve Türkçe okunuşları ile besteciler hakkında kısa bilgiler verilmiştir. Kitap sonuna müzik terimleri sözlüğü eklenerek eğitsel işlevler bakımından da müzik eğitimcilerine ve öğrencilerine zengin bir içerik sunmak amaçlanmıştır. Eşlikle çalışma yapılmasına yardımcı olmak amacıyla, kitapla birlikte bütün eserlerin piyano eşliklerinin yer aldığı bir CD eki bulunmaktadır. Bu CD'de aslına bağlı kalınarak giriş müziği olmayan bazı eserlere piyanoda giriş müziği eklenmiştir.

İncelemesi yapılan iki kitapta da lied ve arya antik gibi benzer eser türleri seçildiği için teknik ve müzikal açıdan zorluk düzeyleri paralellik göstermektedir. Bununla birlikte her iki kitapta liedlerin orijinal sözlerinin yerine Türkçe sözlerle düzenlemesinin yapılmış olması, artikülasyon bakımından, eserlerin daha kolay seslendirilmesine katkı sağlamaktadır.

Birlikte müzik yapma ilkeleri kapsamında değerlendirilebilecek ve özellikle Konservatuvar opera-şan bölümlerindeki 'Birlikte Söyleme' ve müzik bölümlerindeki 'Müzik Toplulukları' derslerinde kullanılabilecek kaynak kitaplar arasına giren Sevan Nart'ın *Şan için Piyano Eşlikli Düetler: Kadın ve Erkek sesleri için Seçme Düetler*, *Şan için Piyano Eşlikli Düetler: Kadın sesleri için Seçme Düetler*, *Şan için Piyano Eşlikli Düetler: Erkek sesleri için Seçme Düetler adlı* 3 kitabı bulunmaktadır. Bu kitaplar içerik olarak Şarkılar ve Opera Düetleri olarak iki bölümden oluşmaktadır. Kadın ve erkek sesleri için 18 düet, kadın sesleri için 19 düet ve erkek sesleri için 16 düet yer almaktadır. Kitaplarda yer alan düet şarkılar erken barok, barok, klasikten romantiğe geçiş,

erken romantik, orta romantik ve geç romantik dönem eserlerinden seçilen geniş bir repertuvarı oluşturmaktadır. Aynı repertuvar zenginliğiyle hazırlanan opera düetleri ise barok, klasik ve romantik dönem opera eserlerinden seçilmiştir. İleri düzey şan tekniği gerektiren bu düetler önemli opera eserlerinden seçilmiştir. Bu opera düetleri opera seria, opera buffa, dramma giocoso, märchenoper (peri masalı operası), melodramma giocoso, dramma tragico, comic opera, opéra-comique ve verismo opera türlerinde İngilizce, İtalyanca, Fransızca, Rusça, Almanca ve Çekçe dillerinde bestelenmiş düetlerdir. Bu albümlerdeki bazı şarkı ve opera düetlerinin orijinal dilleriyle birlikte Türkçe' ye adapte edilmiş şekilleri de yer almaktadır.

Asena Gözen Baltacıoğlu' nun editörlüğünü yapmış olduğu *Şan için Piyano Eşlikli Çağdaş Dönem Şarkıları* kitabında ise çağdaş döneme ait popüler 24 şarkı bulunmaktadır.

> 20. yüzyıl, müzikte her türlü sınırın bilinçli olarak zorlanmasıdır. Teknikte, ifadede, biçimde, stilde ve içerikte farklı yaklaşımların olduğu bir dönemdir. Bu müzik döneminde Barok, Klasik ya da Romantizm dönemlerinde olduğu gibi belli stiller ya da kalıplar yoktur. Besteciler belli bir tekniğe bağlı kalmak yerine, birini denedikten sonra bir başkasına geçmekte bir sakınca görmemişlerdir. Debussy, Faure, Ravel, Schönberg, Mahler, Stravinski, Carl Orff, Bela Bartok, Eric Satie, Prokofiev, Şostakoviç, Rahmaninof, Albeniz, Frank, Lizst, Gurney ve Gerschwin gibi besteciler müziğin kurallarını tekrar değiştirerek, farklı tekniklerle başarılı örnekler oluşturmuşlardır (Baltacıoğlu, 2016).

Kitapta yer alan eserlerin tamamı, orijinal ton ve dillerine bağlı kalınarak ve Soprano/Tenor ve Mezzo Soprano/Bariton ses türleri gözetilerek düzenlenmiştir. Ayrıca şarkıların mp3 formatındaki piyano eşliklerine yayınevi web sayfasından ücretsiz ulaşılabilmektedir. Bu kitaptaki repertuvarda, kendi dönem stili içinde orta seviyedeki ve şan tekniği açısından ustalık gerektiren pasajların bulunduğu eserler yer almaktadır. Çağdaş dönem üslubunun armonik yapı ve akor dizilimlerindeki farklı kurallardan dolayı, müzikalite açısından, başlangıç seviyesindeki şan öğrencileri için zorlayıcı eserler olabileceği düşünülmektedir. Ancak, bu stilde söylemeyi öğrenmek ve deneyimlemek için kitapta seçkin bir repertuvara yer verildiği görülmüştür.

Ata Sıvacı 2022 yılında yayımlanan *Rönesans Şan & Gitar* isimli kitabında, Diego Pisador' un *Libro de Musica de Vihuela* eserinden seçilen 14 şarkının düzenlemesi yer almaktadır. Kitapta Rönesans döneminde 6 telli geleneksel bir enstrüman olarak kullanılan vihuela eşlikli, şan notasyonlarının transkripsiyonları yapılarak günümüz notasyonuna aktarılmış, böylece şan-gitar gruplarınca icra edilebilir bir düzenleme hazırlanmıştır. 1552 yılında basılan kaynak kitaptan alınan bu şarkılar; romance, endecha, villancico, motet ve soneto müzik türlerindedir. Kitapta Selena Uysal ve Fabrizio Gebbia tarafından orijinal dilleri İspanyolca, Latince ve İtalyanca olan şarkılar Türkçe' ye çevrilmiştir. Ayrıca kitapta enstrümanın akordu ve eserlerin tonlarına dair bilgiler, kitabın kullanımı, besteciler, eser türleri ve eserlerin hikâyeleri hakkında açıklamalarla birlikte icraya yönelik öneriler de sunulmuştur. Alan özelinde literatüre katkı sunan ve bu alandaki çalışmaların artırılması yönünde örnek olabilecek özgün bir çalışmadır. Bu eserler, ülkemizdeki şan icracıları için çok yeni bir repertuvarı oluşturmaktadır. Repertuvarın, Rönesans dönemi müzik türlerinin şan eğitiminde kullanılması yönünde önemli bir çalışma olduğu ve başlangıç düzeyindeki şan öğrencilerinin de seslendirebileceği eserler olduğu düşünülmektedir.

İlk iki alt problem cümlesi doğrultusunda elde edilen bulgulara göre, şan eğitiminde yararlanılan sahne performansına yönelik Nart ve Sıvacı' nın çalışmaları dışında oda müziği ve/veya orkestra dağarını kapsayan basılı herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Ancak, yapılan literatür taraması sonucunda, notacini.com web adresinden orkestra şefi ve besteci Orhun Orhon'un hazırladığı "Yaylı Çalgılar ve Şan için Düzenleme" başlığı altında, dijital nota şeklinde ayrı ayrı yayımlanan 11 esere ulaşılmıştır. Bu eserler; Franz Schubert'e ait *Heidenröslein*, *Erlkönig*, *Nähe des Geliebten, Nur wer die sehnsucht kennt, Gretchen am Spinnrad*e, *Du bist die Ruh, Auf dem Wasser zu singen, der Tod und das Mädchen*, *Frühlingstraum, Im Abendrot* ve Franceso Paolo Tosti'nin

Ideale isimli eserleridir. Johann Wolfgang Goethe, Friederich Leopold zu Stolberg, Friederich Rückert, Matthias Claudius, Wilhelm Müller, Karl Lappe ve Carmelo Errico gibi şair ve yazarların metinleri üzerine bestelenen bu şarkılar ileri düzey şan tekniği ve müzikalite gerektiren eserlerdir.

Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde "*Oda Müziği İçin Antik Aryalar (Şan, Keman, Viyolonsel ve Piyano için)* kitabı, şan performansı ve farklı çalgılarla birlikte müzik yapma ilkeleri bağlamında, nasıl bir içerik sunmaktadır?" alt problemine ilişkin elde edilen bulgular ve yorumlar yer almaktadır. Oda Müziği için Antik Aryalar projesi kapsamında şan, keman, viyolonsel ve piyano için düzenlemek üzere, *Vergin Tutt'amor, Lasciar D'amarti, Se Florindo é Fedele, Selve Amiche, Se Tu M'ami, Intorno All'idol Mio, Stizzoso, mio Stizzoso ve Addio Corindo* eserleri seçilmiştir. Düzenlemesi yapılan eserlerin seçiminde, şan eğitimine katkı ve kazanımlarının yanı sıra bireysel ses eğitiminde sıklıkla seslendirilme durumları ile uluslararası platformlardaki performans göstergeleri etkili olmuştur. Öncelikle, eserler hakkındaki açıklayıcı bilgiler, şan partisyonunun yorumlanmasında dikkat edilmesi gereken teknik ve müzikal detaylar, eser sözlerinin anlamları, İtalyanca ve Türkçe okunuşlarının yer aldığı bulgulara yer verilmiştir. Keman, viyolonsel ve piyano partisyonlarının ne şekilde ele alındığına ilişkin bulgular ise teknik ve müzikal kritikleri yapılarak açıklanmıştır. Oda Müziği için Antik Aryalar Projesi kapsamında düzenlemesi yapılan eserlere ilişkin bulgular şu şekildedir:

Vergin Tutt'amor – Francesco Durante (1684-1755)

İtalya'nın en iyi kilise bestecilerinden biri olan F. Durante Napoliten okulunun da saygın bir bestecisiydi. Dini bir metni olan bu aryantikte, Meryem Ana'ya dua eden bir günâhkârın kurduğu cümleler geçmektedir. Meryem'i iyilik ve kutsallıkla bağdaştıran sözlerde gözyaşları dökerek ona yalvaran ve kendisine acımasını isteyen bir kişi vardır. Hüznü hissettiren melodi dua duygusunu uyandırmaktadır. Tablo 2' de eserin orijinal sözleri, okunuşu ve Türkçe anlamı yer almaktadır.

Tablo 3: Vergin Tutt'amor eserinin sözleri

İtalyanca Sözler	Türkçe Okunuşu	Türkçe Çevirisi
Vergin, tutto amor,	Vercin tutto amor,	Sevgi dolu, kutsal bakire,
o madre di bontade,	O madre di bontade	Ey iyiliğin annesi,
o madre pia,	O madre piya	Ey kutsal anneciğim,
ascolta, dolce Maria,	Askolta dolçe Mariya	Dinle, tatlı Meryem,
la voce del peccator.	La voçe del pekkator	Bu günâhkarın sesini.
Il pianto suo ti muova,	İl piyanto suo ti muova	Gözyaşları seni
giungano a te i suoi lamenti,	Cungano a te i suoy lamenti	harekete geçirsin
suo duol, suoi tristi accenti,	Suo duol, suoy tristi aççenti	Onun ağıtları sana gelsin,
senti pietoso quel tuo cor.	Senti pietozo kuel tuo kor	Düellosu, hüzünlü sözleri,
O madre di bontade,	O madre di bontade	Kalbinde acıma
Vergin, tutto amor.	Vercin tutto amor.	hissedebilir misin
		Ey iyiliğin annesi,
		Sevgi dolu, kutsal bakire

Eserin tonu Do minördür ve şan partisi Do 4-Mi♭ 5 ses aralığındadır. Pest sesler için de La minör tonda icra edilebilir. 12/8'lik ölçü sayısında bestelenen eser, Largo religioso temposundadır. Temposu oldukça yavaş olan eser, geniş solumalı bölümleri sayesinde nefes gelişimi için önemlidir. Bu yüzden baştan sona legato (bağlı) söylenmelidir. Ağırlıklı olarak sekizlik ve dörtlük nota dizilimlerinin olduğu eserde virgülle ayrılan çoğu cümle aralarında örneğin 7, 9, 10, 13, 15, 16, 17, 20 ve 22. ölçülerde hızlı bir şekilde nefes alınmalı ve nefes bağı bozulmadan aynı genişlikte bir sonraki cümleye geçilmelidir. Bu cümleler kısa görünmelerine rağmen temponun yavaşlığından ötürü nefesin verimli kullanılmasını gerektirir ve sekizlik notalardan sonra alınan nefesler

zorlayıcıdır. Parça içinde nefesi dinlendirmek için 11, 19 ve 21. ölçülerdeki sus işaretleri iyi değerlendirilmelidir. Orta registerde ilerleyen bu aryantiğin 10. ölçüsündeki inici dizi eserde seslendirilen en alt perdelerdir ve seslendirilirken göğüs registerinden destek alınmalıdır. Burada bağ içindeki üç (sekizlik) nota sonrası alınması gereken nefes oldukça hızlı düşünülmeli ve do notası önemsenmelidir. İnici gelen bu dizi sonrası 'del' kelimesindeki aralıklı sıçrayışta nefes bağı korunmalıdır. 16 ve 17. ölçülerdeki 'pietoso' dizisi dörtlü aralık şeklinde tırmanışa geçmektedir. Bu kelimenin 3 defa tekrar ettiği dizinin müzikal yorumu, kademeli olarak sesin yükseltilmesi şeklinde olmalıdır. 'Ascolta, dolce Maria' dizeleri seslendirilirken 8. ölçüdeki 'ascolta' kelimesinin ifade şekli notada yazdığı gibi olabildiğince naif ve tatlı (dolce) olmalıdır. Eserin finalinde 23. ölçüye yerleştirilen 'amor' kelimesinde sesin şiddeti artırılarak (cresendo) daha güçlü (forte) söylenmeli ve ardından ifadeyi pekiştirmek için aynı kelimeye gelen trill güçlü bir rezonansla seslendirilmelidir.

Vergin Tutt'amor düzenlemesinin piyano partisyonunda özellikle 16' lık notalar çok geniş ve rahat bir tavırla çalınmalıdır. 12/8' lik ölçü sayısındaki bu eserde eşlik notasındaki en önemli detay güçlü ve zayıf zamanları sürekli bir şekilde ifade etme gerekliliği olarak görülmüştür. Dolayısıyla bas yürüyüşlerinde genelde 4'lük ve 8'lik notalar kullanılarak 12/8' lik ölçü sayısının karakteristik vuruşları ön plana çıkarılmak istenmiştir. Viyolonsel partisyonu kimi ölçülerdeki oktav farklılıkları dışında piyano eşliğinin sol eli ile unison şekilde ilerlemektedir. Keman partisyonu ise hem şan partisyonu hem de piyano partisyonu ile ritmik ve melodik bakımdan uyum içerisinde olacak şekilde ele alınmaktadır.

Lasciar D'Amarti - Francesco Gasparini (1665-1737)

İtalyan barok bestecisi olan F. Gasparini'nin İkinci Kantat eserinden bir parça olan bu aryantik sevgilisinden ayrılmak istemeyen ve onu aşka ikna etmeye çalışan bir aşığın dizelerini seslendirmektedir. Tablo 3' te eserin orijinal sözleri, okunuşu ve Türkçe anlamı yer almaktadır.

Tablo 4: Lasciar D'Amarti eserinin sözleri

İtalyanca Sözler	Türkçe Okunuşu	Türkçe Çevirisi
Lasciar d'amarti	Lâşar d'amarti	Kendini aşka bırak
per non penar,	Per non penar,	acı çekmemek için,
caro mio bene,	caro miyo bene,	canım sevgilim,
non si può far,	non si puo far,	Izdırapların,
a forza di pene,	a fortsa di pene,	okların ve zincirlerin zoruyla
di strali e catene,	di strali e katene,	daha fazla yapamazsın;
non voglio lasciarti;	non volyo lâşarti;	seni terk etmek istemiyorum;
ti voglio adorar.	ti volyo adorar.	sana tapmak istiyorum.

Eserin tonu Fa minördür ve şan partisi Fa 4-Fa 5 ses aralığındadır. Daha pest sesler için Re minör tonda seslendirilebilir. 4/4'lük ölçü sayısında bestelenen eser Allegro Moderato temposundadır. Orta derecede hızlı, canlı ve neşeli olan bu eserin oldukça dinamik bir melodisi vardır. Bu dinamizim müzikteki yavaşlama ve hızlanmalarda görülmektedir. 8, 18, 34 ve 44. ölçülerde tipik olarak 'non si può far' sözlerinde vokal ve eşlik aynı anda yavaşlamakta daha sonra tekrar hızlanmaktadır. 19. ölçüyle birlikte tempo değişerek yavaşlamakta ve 26. ölçüdeki 'ti voglio adorar (sana tapmak istiyorum)' sözleriyle bu bölüme bitiş hissi verilmektedir. Ardından ilk tempoya dönülerek müzikteki canlılık tekrar hissettirilmektedir. 25. ölçüdeki tekrar eden süslemeli motif, başlangıç seviyesindeki şancıların seslerine esneklik ve ajilite kazandırmaları açısından öğreticidir. Burada tekrar eden sözlerin ifadesini artırmak için ses kademeli olarak yükseltilmelidir.

Lasciar D'amarti oldukça dinamik bir eserdir. Eserde piyano ve şan, sözlerin anlamına göre yavaşlayıp hızlanır ve bunun eser içerisinde birkaç kez yapıldığı görülmektedir. Viyolonsel partisyonu piyanonun sol eli ile unison olmakla birlikte ritmik yürüyüşlerin ağırlıklı olduğu bir

melodiyi icra eder. Keman partisyonu çoğu zaman şan partisyonunu ikinci bir vokal melodisi niteliğinde takip eder.

Se Florindo é Fedele – Alessandro Scarlatti (1660-1725)

Opera ve oda kantatlarıyla tanınan A. Scarlatti'nin 1698 yılında 3 perde olarak bestelediği *La Donna Ancora è Fedele* operasında Alidoro' nun söylediği aryadır. Filandra ve Selvino intermezzolarıyla birlikte sahnelenen operanın metin yazarı, Domenico Filippo Contini'dir. 1. perdenin ikinci sahnesinde seslendirilen bu aryada, Eğer Florindo sadık kalırsa, ona aşık olacağını söyleyen Alidoro, gözyaşı dökerek kendisine yalvaran ve şikâyet eden hiç kimseyi dinlemeyeceğinden bahsetmektedir. Ayrıca, bakışlarıyla kendisini tavlamak isteyen kişilere okçu benzetmesi yaparak, bu bakışlara kanmayacağını söylemektedir. Orijinal el yazması notalar incelendiğinde, Parisotti' nin kendi edisyonunda Florindo olarak geçen karakterin Florinda olduğu görülmüştür. Aslında erkek karakter için yazılan bu arya yapılan isim değişikliğiyle kadınlar tarafından da seslendirilmektedir. Tablo 4' te eserin orijinal sözleri, okunuşu ve Türkçe anlamı yer almaktadır.

Tablo 5: Se Florindo é Fedele eserinin sözleri

İtalyanca Sözler	Türkçe Okunuşu	Türkçe Çevirisi
Se Florindo è fedele	Se Florindo e fedele	Eğer Florindo sadıksa
io m'innamorerò.	İyo minnamorero.	ben aşık olacağım,
S'è fedele Florindo	S'e fedele Florindo	Florindo sadıksa
m'innamorerò.	m'innamorero	aşık olurum.
Potrà ben l'arco tendere	Potra ben l'ârko tendere	Yay çeksin
il faretrato arcier,	İl faretrato arçer	O titrek okçu
Ch'io mi saprò difendere	Kiyo mi sapro difendere	Kendimi koruyabilirim
d'un guardo lusinghier.	Dun guardo luzingiyer	aldatıcı bir bakıştan
Preghi, pianti e querele,	Pregi, piyanti e kuerele,	Yalvarışları, ağlamaları ve
io non ascolterò.	İyo non askoltero	şikâyetleri ben duymayacağım
Ma se sarà fedele	Ma se sara fedele	Ama sadık olursa
io m'innamorerò.	İyo m'innamorero	ben aşık olacağım.

Eserin tonu La♭ majördür ve şan partisi Mi♭ 4-Mi♭ 5 ses aralığındadır. Pest sesler için de Fa majör tonda icra edilebilir. 3/8'lik ölçü sayısında bestelenen eser, Allegretto grazioso, moderato assai tempodadır. Bilindiği gibi Scarlatti, opera aryalarının gelişimine katkı sağlayan önemli bir isim ve Napoli Okulu' nun kurucusudur. Bu eserin bestelenişi de Scarlatti' nin Napoli' de yaşadığı döneme denk gelmektedir. Napoliten stilinin karakteristik özelliği olan ses ve eşlik arasındaki etkileşim aryada dikkat çekmektedir. Örneğin 'm'innamorerò (aşık olacağım)' (31 ve 33, 68 ve 70, 98 ve 100. ölçüler arası) sözlerine ait melodinin piyano eşliğinde de tekrarlanması yankı etkisi yaratmaktadır. Benzer şekilde 59 ve 61. ölçüler arasındaki 'ma se sara fedele (sadık kalırsa)' sözlerine ait melodinin eşlikle karşılıklı çalması bu ekolün özelliğidir. Sesin lirik güzelliğine önem veren Scarlatti, karakterin eşlikle mükemmel bir uyum ve iletişim halinde söylemesini sağlamaktadır. Bu yüzden müzikaliteye ek olarak parçanın heyecan duygusu jest ve mimiklerle de iyi ifade edilmelidir. Örneğin 'Preghi, pianti, e querele (yalvarışları, ağlamaları ve şikâyetleri)' dizelerinde müzikal jestler kullanılmalıdır.

Performans esnasında, nefes alma yerleri için sus işaretlerinin zamanları değerlendirilebilir. Ancak 19, 23, 26 ve 35. ölçülerdeki nefes olabildiğince çabuk alınmalı ve tempoyu etkilememelidir. 9. ölçüdeki 'fedele' kelimesinde olduğu gibi vurgusuz olan son hecelerde nefes kontrolü bırakılmamalıdır. Arya içindeki sözlerin bazı giriş yerleri melodinin çabukluğu ve tekrarından dolayı kafa karıştırıcı olabilir. Metrik kalıp dışına çıkılan bu yerler (14, 41, 47, 54 ve 60. ölçülerin girişleri) eşlikteki bas yürüyüşü takip edilerek çalışılmalıdır. Aryanın ritim ve melodik yapısı çeşitlilik gösterdiği için farklı ritim kalıplarının aynı anda çalıştırılması zorlayıcı fakat bir o kadar önemlidir. 16'lık notalara yazılan kısa motiflerin sıralı şekilde, inici ve çıkıcı olarak dizilmesi, sesin esneklik ve

ajilite kazanmasını sağlamaktadır. Özellikle 11. ölçüdeki motifin başına eklenen çarpma notasına dikkat edilmelidir. Ayrıca 16'lık nota değerinde yazılan bazı sözler kesik söylenerek staccato tekniği geliştirilmektedir.

Se Florindo é Fedele eserinin yeniden ele alınan piyano partisyonunda 3/8' lik ölçü sayısının ritmik karakterini oluşturan vuruşlar, daha çok 8'lik-4'lük, 8'lik-16'lık ritmik kalıplar şeklindedir. Viyolonsel ile keman partisyonu melodik ve ritmik açıdan tamamlayıcı bir yapıdadır. Bu eserde keman, şan partisine ikinci bir vokal gibi eşlik etmez, daha çok piyano ve viyolonsel ile birliktelik içerisindedir.

Selve Amiche - Antonio Caldara (1670-1736)

Avrupa' nın birçok yerinde maestro di capella (orkestradan sorumlu kişi, özellikle barok dönemde İtalya'daki bir prensin sarayına bağlı özel bir kişi, bkz. capellmeister) pozisyonunda çalışan A. Caldara (1670-1736), Roma' da Prens Francesco Maria Marescotti Ruspoli için aynı görevi sürdürürken, halk tiyatrosu için 1701 yılında *La Costanza in Amor Vince l'inganno* adlı 3 perdelik pastoral bir opera (melodram) bestelemiştir. Eserin 1. perdesinin ilk sahnesinde Silvia karakteri tarafından seslendirilen bu arietta, melodik çizgisinin güzelliğiyle kırsal yaşamı ve doğayı tasvir etmektedir. Huzur isteyen Silvia, çektiği aşk acısının tesellisini doğada aramaktadır. Tablo 5' te eserin orijinal sözleri, okunuşu ve Türkçe anlamı yer almaktadır.

Tablo 6: Selve Amiche eserinin sözleri

İtalyanca Sözler	Türkçe Okunuşu	Türkçe Çevirisi
Selve amiche, ombrose piante,	Selve amike, ombroze piyante,	Sevgili ağaçlar, gölgeli bitkiler,
Fido albergo del mio core,	Fido albergo del miyo kore,	Gönlümün güvenilir sığınakları,
Chiede a voi quest'alma amante	Kiyede a voy kuest'alma amante	Bu seven kalp sizlerden
Qualche pace al suo dolore.	Kualke paçe al suo dolôre	Acısına biraz huzur istiyor.

Eserin tonu La minördür ve şan partisi Mi 4-Mi 5 ses aralığındadır. 4/4'lük ölçü sayısında bestelenen eser, Andantino temposundadır. Çoban olan Silvia' nın dost gördüğü ağaçlara seslendiği ariettenin girişi, duygulu ve hafif söylenmeli, acele edilmemelidir. Ağaçlar arasında yavaşça yürüyen karakterin kalp atışları, 'core (gönül)' ve 'albergo (sığınak)' kelimesine yazılan noktalı sekizlik, on altılık ve otuz ikilik nota değerleriyle müzikte de kendini hissettirmektedir. Eserin icra etmesi en zor kısmı bu bölümlerdir. Nefes koordinasyonu ve yönetimi bakımından diyafram kası çok iyi çalışmalıdır. Ayrıca kullanılan nefesin bu uzun pasaja yetmesi için soluk alışı sırasında akciğerlerin yeterli miktarda havayla doldurulması ve soluk verişi sırasında da havanın ekonomik şekilde çıkışının sağlanması gerekir. Melismaya en iyi örneklerden biri olan bu bölümde tartımlar doğru vurularak aynı vokalin noktalı notalardaki seslendirilişine özen gösterilmeli ve bu aksanların hepsi nefes bağı içinde (legato) yapılmalıdır. A formu içinde aynı melodiyle tekrar eden 'fido albergo del mio core' sözleri (10-12. ölçüler ve 31-33. ölçüler arasındaki bölüm) birbirinden farklı söylenmelidir. 10 ve 12. ölçülerde bu cümle tek bir çizgide dengeli bir şekilde seslendirilirken, 31 ve 33. ölçüler arasında aynı melodide sesin şiddeti artırılıp azaltılarak uzun bir cresendo ve decresendo yapılmalıdır. Bu cümledeki 'mio' kelimesi artiküle edilirken 'miiyo' şeklinde 'i' vokali 'o' vokaline göre daha uzun tutularak söylenmelidir. Eserin sonunda 'core' kelimesi için yazılan müzikal anlatıma da dikkat edilmelidir. Büyük bir bağ içinde yavaşlayan müzikle birlikte iki süsleme arasına giren trill acele edilmeden yapılmalıdır. 28. ölçüde cresendoyla birlikte güçlü bir (forte) sese ulaşılmalı ve yavaşlanmalıdır, ardından sus işaretinde beklerken tekrar dönülen A formunun duygusu hissedilmeli ve sözler bir önceki ölçüye karşıtlık oluşturacak şekilde hafif (piano) başlamalı, daha sonra ses büyütülerek devam edilmelidir.

Selve Amiche düzenlemesinde keman partisyonu melodik olarak şan ezgisine paralel bir yapıdadır ve müzikal cümleler trill ve süslemeler ile zenginleştirilmiştir. Piyano partisyonu dikey armonik yapıdadır ancak ritmik yürüyüşlerin belirginleştiği accelerando pasajlarda, kontrpuan

oluşturmak amacıyla arpejleyerek melodiye eşlik edilmektedir. Viyolonsel partisyonu ise çoğunlukla bir oktav yukarıdan olmak üzere piyanonun sol eli ile aynı melodiyi seslendirmektedir.

Intorno All'idol Mio – Marco Antonio Cesti (1618-1669)

A.Cesti'nin 1656 yılında sahnelenen Orontea operası, 17. yüzyılın en ünlü opera eserleri arasındadır. Mısır Kraliçesi Orontea karakterinin söylediği bu arya, bestecinin tipik olarak her iki mısra sonunda tekrarlanan iki nakarat şeklinde kullandığı A BB A BB formunda yazılmıştır. 2. perdenin finalindeki aşk sahnesinde seslendirilen bu arya lirik ve melodik dizelere sahiptir. O dönemde İtalyan operasında özellikle de Venedik' te opera eserlerinde geçen karakteristik uyku sahneleri popülerdi. Genç bir ressam olan Alidoro' nun başka bir kadınla (Silandra) ilgilenmesine sinirlenen Orontea, kıskançlık nöbeti geçirir ve sakinleştikten sonra aşık olduğu Alidoro' ya bu aryayı seslendirir. Tablo 6' da eserin orijinal sözleri, okunuşu ve Türkçe anlamı yer almaktadır.

Tablo 7: Intorno All'idol Mio eserinin sözleri

İtalyanca Sözler	Türkçe Okunuşu	Türkçe Çevirisi
Intorno all'idol mio	İntorno all'idol miyo	Sevgilimin etrafında
Spirate pur, spirate,	Spirate pur, spirate,	Esin hadi esin rüzgarlar
Aure, aure soavi e grate,	Aure, aure soavi e grate	Tatlı ve hoş bir şekilde,
E nelle guancie elette	E nelle guançe elette	Ve o seçilmiş yanakları
Baciatelo per me,	Baçatelo per me,	Öpün benim için
Cortesi, cortesi aurette!	Kortezi, kortezi aurette!	Nazik, nazik, rüzgarlar!
Al mio ben, che riposa	Al miyo ben, ke ripoza	Uyuyan aşkıma
Su l'ali della quiete,	Su l'âli dellâ kuiyete,	Sessizliğin kanatlarında
Grati, grati sogni assistete	Grati, grati sonyi assistete	Hoş, hoş rüyalar getir
E il mio racchiuso ardore	E il miyo rakkiyuzo ardore	Ve benim için gizli şevkimi,
Svelate gli per me,	Zvelâte li per me,	Aşkın hayaletlerini
O larve, o larve d'amore!	O lârve, o lârve d'amore!	Ortaya çıkarın

Eserin tonu mi minör'dür ve şan partisi Re# 4-Fa 5 ses aralığındadır. 3/4'lük ölçü sayısında bestelenen eser, Largo Amoroso temposundadır. Bu eserde şan tekniğini geliştirmek için çok sayıda müzikal terim kullanılmıştır. Bu nedenle müzikal ifadeleri doğru ve etkili bir şekilde uygulamak oldukça önemlidir. Aryanın ilk cümlesi sesi taşıyarak oldukça dokunaklı ve etkileyici bir şekilde söylenmelidir. Eserde sıkça kullanılan cresendo ve decresendolar, İtalyanca kelimelerin artikülasyonlarına uyumlu şekilde yerleştirilmiş, telaffuz edilirken kelimelerin uzayan hecelerinde kullanılmıştır. 20. ölçüde yapılması gereken trill hafif yavaşlayarak bitirilmeli ve 21. ölçüde tekrar ilk tempoya dönülmelidir. Alessandro Parisotti edisyonunda eserin orijinalinde bulunmayan (çünkü sanatçının kendi yorumuna bırakılırdı) süslemeler eklenmiştir. Bu süslemeler, eserin tekrar eden sözlerinin önüne 16'lık nota değerlerinde ikili ve üçlü motifler şeklinde yazılmıştır. Süslemelerin ilk kullanıldığı 'baciatelo' kelimesinin ilk hecesi, 2. tekrarda yavaşlayarak hafif ve sönük söylenmelidir. 36 ve 38. ölçüler arasındaki bölüm, nefes kontrolü açısından zorlayıcıdır. Burada tek nefes içinde arka arkaya gelen farklı nota kalıplarının devamında biraz yavaşlayarak üçleme yapılmalı, ardından trill ve süsleme eklenerek bitirilmelidir. Bu bölüm melisma kullanımına örnek gösterilebilir. 14, 22 ve 52. ölçülerde yapılan staccatolar sırasında kelime aksanları doğru verilmelidir. 'Mio (5. ölçü)', 'aure (9. ölçü)', 'me (25. ölçü)', 'ben (34. ölçü)', 'della (37. ölçü)', 'grati (39. ölçü)', 'chiuso (44. ölçü)' kelimelerine yazılan vurgulara dikkat edilmelidir. 16. ölçüdeki cresendo sonrasında gelen 17. ölçüdeki çıkıcı notalarda ses güçlendirilmelidir. 69. ölçüde 2. tekrarla gelen ve geniş aralığa yazılan 'larve' kelimesine sesi güçlendirerek başlanmalı ve ses kaydırılarak (portando) tizden peste nefes desteği bırakılmadan inilmelidir.

Intorno All'idol Mio, Largo Amoroso yani yavaş ve aşk ile ibaresine sahip bir eserdir. Özellikle bu dönem müziği "musica d'affetto" hislerin müziği olarak geçtiği için largo, lento vs. bu tarz hız terimlerine sahip eserler bir yandan aşırı expressif seslendirilirken bir yandan da çok

serbestçe seslendirilmektedir. Dönemi içerisindeki serimi özellikle bu tarz yavaş eserlerde çok sık başvurulan bir teknik olarak, akorları kırarak sahte bir arpeggiando hissi vermekten geçmektedir. Eseri icra edecek piyanist bunları zamana iyi yayabilmelidir. Bu aynı zamanda döneminde basso continuo icrasındaki farkı oluşturan bir etmen olarak da bilinmektedir. Dolayısıyla piyano partisyonu tüm bu unsurlar gözetilerek oluşturulmuştur. Keman, zaman zaman şan partisi ile düet yapar gibidir ancak genel olarak ana ezginin sadeliğine uygun bir biçimde düzenlenmiştir. Üçlü ve altılı aralık kullanımı ile tutan uzun senkop sesler belirgindir.

Se Tu M'ami - Giovanni Battista Pergolesi (1710-1736)

Alessandro Parisotti edisyonunda bu ariettanın bestecisi Giovanni Battista Pergolesi (1710-1736) olarak gösterilse de farklı kaynaklarda eserin romantik dönem bestecisi olan Alessandro Parisotti (1853-1913) tarafından bestelenmiş olduğu iddia edilmektedir. 1700'lerde şiir olarak yazılan eser 1885 yılında ilk kez yayımlanmıştır ve sözleri Paolo Antonio Rolli'ye (1687-1765) aittir. Sözlere bakıldığında bu ariettayı söyleyen kişinin Silvia olduğu anlaşılmaktadır. Kendisine âşık olan çobanın ilgisinden hoşlanmasına rağmen sadece onunla birlikte olmak istemediğini söylemektedir. Çiçeklerle ilgili kurduğu cümlelerde aslında gerçek karakterini anlatmaktadır. Burada önce güzel olanı seçeceğini sonra kötü yönlerini fark edince onu artık önemsemeyeceğini söylerken, birisi hoşuna gidiyor diye diğerlerine yüz çevirmeyeceğini kastetmektedir. Eserde metafor olarak kullanılan çiçekler, aslında Silvia' ya aşık olan erkeklerdir. Karakterin gerçek kişiliği ve âşıklarına bakış açısı da bu cümlelerden anlaşılmaktadır. Arietta, bu ifade zenginliği sayesinde, opera aryalarındaki karakter geliştirmelerine yardımcı olacak şekilde role yönelik jest ve mimiklerin çalıştırılabileceği bir sahne çalışmasına dönüşmektedir. Tablo 7' de eserin orijinal sözleri, okunuşu ve Türkçe anlamı yer almaktadır.

Tablo 8: Se Tu M'ami eserinin sözleri

İtalyanca Sözler	Türkçe Okunuşu	Türkçe Çevirisi
Se tu m'ami, se tu sospiri	Se tu mami, se tu sospiri	Eğer beni seversen, arzularsan
Sol per me, gentil pastor	Sol per me, centil pastor	Sadece beni, nazik çoban,
Ho dolor dei tuoi martiri	O dolôr dey tuoy martiri	Senin ceza çekmen bana acı
Ho diletto del tuo amor	O diletto del tuo amor	verir,
Ma se pensi che soletto	Ma se penzi ke soletto	Aşkın da zevk.
Io ti debba riamar	İyo ti debba riamar	Ama eğer yalnızca
Pastorello, sei soggetto	Pastorellô, sey soccetto	Benim de seni sevmem
Facilmente a t'ingannar	Façilmente a t'ingannar	gerektiğini düşünürsen,
Bella rosa porporina	Bellâ roza porporina	Zavallı çoban, o zaman
Oggi Silvia sceglierà	Occi Silviya şelyera	Sadece kendini kandırmış
Con la scusa della spina	Kon lâ skuza della spina	olursun.
Doman poi la sprezzerà	Doman poy lâ spretsera	Erguvan renkli güzel gülü
Ma degli uomini il consiglio	Ma delyi uomini il konsilyo	Seçecek bugün Silvia,
Io per me non seguirò	İyo per me non seguiro	Diken bahanesiyle
Non perché mi piace il giglio	Non perke mi piaçe il cilyo	Yarın onu hor görecek.
Gli altri fiori sprezzerò	Li altri fiyori spretsero	Ama erkeklerin tavsiyelerine
		Kendim uymayacağım
		Zambak hoşuma gidiyor diye
		Diğer çiçekleri hor
		görmeyeceğim.

Eserin tonu Fa minördür ve şan partisi Si♭ 3-Fa 5 ses aralığındadır. Pest sesler için Mi minör, ve tiz sesler için Sol minör tonlarında seslendirilebilir. 2/4'lük ölçü sayısında bestelenen eser, Andantino temposundadır. 9. ölçüde yavaşlayarak (ritardando) seslendirilen inici notalarda, rezonans ve ifadeye dikkat edilmeli, göğüs registerinden destek alınmalıdır. 15 ve 18. ölçüler (burada sadece

bir kişiyi sevmekten bahsediyor) arasında kullanılan ritmik motifler, karakterin kendini gülerek ifade ettiği kısımlardır. Yavaşlamalar (ritardando) ve duraksamalar (puandorg) çoban tarafından anlaşılmak amacıyla yapılmaktadır. Eserde en uzun nota değeri olan 4'lük notaların 8'lik notalara bağlanmasıyla, konuşma etkisi yaratılmıştır. En kısa nota değeri olarak, 32'lik nota değeri kullanılmıştır. Böylece, ufak hızlı pasajlar ve bazı kelimelere yazılan geniş aralıklar çalışılmaktadır. Bu geniş aralıklar, tiz seslere çıkan yerlerde zorlayıcıdır. Ayrıca bağ çizgisiyle birleştirilen 32'lik nota çiftleri sayesinde farklı vokal sesler (ünlü harfler) arasında bağ yapma yeteneği kazanılır. Yani yuvarlak ve yuvarlak olmayan ünlüler arasında sıkça kullanılan geçişleri ve bitişik sesli harflerin sesletilmesini çalıştırmaktadır. İfadeler arasında kolay nefes alabilmek için tempo serbest bir şekilde hızlandırılıp yavaşlatılabilir yani rubato yapılabilir.

Se Tu M'ami düzenlemesinde ana ezginin melodik yapısı, piyano eşliğinin dikey ve yatay melodilerinin oluşturulmasında oldukça belirgin bir rol oynamaktadır. Buna bağlı olarak ana ezginin bağlı, duraksız ve legato söylenmesi gereken müzik cümlelerindeki eşliği sırasında, piyanonun sağ eli arpej ya da unison bir şekilde eşlik ederken, daha dinamik ve staccato yapıdaki müzik cümlelerinde dikey bir anlayışla, hem sağ elde hem de sol elde ritimsel unsurlar bakımından daha zengin bir eşlik yapılmaktadır. Keman, bazen piyano ile bazen de şan partisyonu ile birliktelik içindedir. Eser genelinde kemanın özellikle ritimsel unsurlar bakımından ön plana çıktığı söylenebilir. Viyolonsel bu eserde de oktav farklılıkları dışında piyanonun sol eli ile unison şekilde seslendirilmektedir.

Stizzoso, mio Stizzoso - Giovanni Battista Pergolesi (1710-1736)

G. B. Pergolesi' nin *La Serva Padrona* (Hanım Olan Hizmetçi) isimli eserinde Serpina karakterinin söylediği aryadır. 1733 yılında ilk kez sahnelenen *La Serva Padrona*, literatürde opera buffa (komik opera) janrında bestelenmiş ilk intermezzo özelliği taşıyan eserdir. Metin yazarı Gennaro Antonio Federico' dur. *Il Prigioniere Superbo* (Mağrur Tutuklu) adlı ciddi operanın perde arasında iki sahne şeklinde oynanan bu kısa eser, komik ve espirili bir olay örgüsüne sahiptir. Konusu sıradan insanların günlük yaşamlarından tanıdık gelen bir aşk hikâyesini anlatmaktadır. Uberto Pandolfo adlı bekâr ve hayatından şikâyet eden bir soylunun hizmetçisi rolündeki Serpina, güzel, alımlı, sert, inatçı ve zeki bir kızdır. Alt tabakadan gelen bu hizmetçi, insan hakları ve eşitliği savunarak, görevini sürekli aksatmakta ve çoğu kez evin sahibi gibi davranmaktadır. İlişkilerindeki güç dengelerinin sürekli değişmesi, Uberto' yu rahatsız edecek kadar kızdırmaktadır. Ancak kurnaz bir plan yapan Serpina' nın asıl amacı, ev sahibiyle evlenmektir. İlk sahnede seslendirilen bu aryada Uberto, dışarı çıkmadan önce hizmetçisinden çikolata getirmesini ister fakat dışarı çıkmak için geç olduğunu düşünen Serpina, işini geciktirerek, Uberto' nun geç kalmasına sebep olur. Üstüne üstlük yaptığı şeyi unutarak kendisini savunur ve onu susturmaya çalışır. Ev sahibini nasıl kandırması gerektiğini çok iyi bilen Serpina, karakterini daha ilk aryasında ortaya çıkarır ve açık sözlülüğüyle Uberto' yu evliliğe ikna etmek için düşünmeye sevk eder. Tablo 8' de eserin orijinal sözleri, okunuşu ve Türkçe anlamı yer almaktadır.

Tablo 9: Stizzoso, mio Stizzoso eserinin sözleri

İtalyanca Sözler	Türkçe Okunuşu	Türkçe Çevirisi
Stizzoso, mio stizzoso, voi fate il borioso, ma no, ma non vi può giovare. Bisogna al mio divieto; Star cheto, cheto, e non parlare. Zitt! Zitt! Serpina vuol così. Cred'io che m'intendete, si, che m'intendete, si, dacchè mi conoscete son molti e molti dì	Stitsozo, miyo stitsozo, voy fate il boriyozo ma no, ma non vi puo covare. Bizonya âl miyo diviyeto; Star keto, keto, e non parlâre. Zit! Zit! Serpina vuol kozi. Kred'iyo ke m'intendete, si, ke m'intendete, si, dakke mi konoşete son molti e molti di	Öfkeli, benim öfkeli (sevgilim) Kibirliymiş gibi yapıyorsunuz, Ama hayır, bu sizin işinize yaramaz; Benim yasağıma Sessiz sessiz boyun eğmek zorundasınız, Konuşma bakayım, Sus!... Sus!... Bu Serpina'nın emri. Sanırım beni anladınız, evet, Beni anladınız, evet, Çünkü siz beni tanıyalı çok çok zaman oldu

Orijinal edisyonunda bu arya La majör tonunda yazılmıştır. Parisotti edisyonunda ise eserin tonu La♭ majördür ve şan partisi Si♭3 - La♭5 ses aralığındadır. Bu değişiklik aryanın müzikal ve ifade zenginliğini etkilememiştir. 2/4'lük ölçü sayısındaki eser, Allegretto tempodadır. Aryanın hızlı tempoda, canlı ve parlak oluşu Serpina' nın genç kız imajına uymaktadır. Proje kapsamında çalışmayı kolaylaştırması açısından eksik ölçüyle başlayan eserin girişine 2 ölçü uzunluğunda bir giriş müziği eklenmiştir. Yapılan kritiklerde kitaptaki ölçü sayıları referans alınmıştır. Müzikal yapıda inici ve çıkıcı geniş aralıkların bulunması, farklı rezonanstaki sesli harflerin bağlanmasına yönelik beceri kazanımını sağlamaktadır. Örneğin oktav atlamaları (6-7, 20, 51. ölçüler), altılı (85. ölçü), beşli (3-5, 17-20,81, 82, 84) ve dörtlü (6, 9, 43, 46, 91-92, 94-95, 96-97, 98. ölçüler) sıçrayışların olduğu sözlerde hızlı düşünülmeli ve nefes koordinasyonu çok iyi sağlanmalıdır. Ayrıca Serpina' nın öfkelendiği ve emir verdiği cümleler arasında da kısa beklemelerle birlikte daha geniş atlamalar vardır. İfadeyi güçlendirerek parçaya hareket katan bu iniş çıkışlar, çok keskin bir şekilde dokuzlu (74-75, 78-79. ölçüler) ve onlu (80. ölçü) aralıklar şeklinde yapılmaktadır. Bu kısımlarda Serpina' nın tavrı oldukça nettir. Ayrıca Uberto' yu kandırmak için kullandığı tatlı sözler, melodik bazı değişiklikler yapılarak tekrarlanmaktadır. Bu arya çalışılırken, tamamen karakterin ruh hali ve kurduğu cümleleri hangi amaç için kullandığı düşünülmelidir.

Stizzoso mio Stizzoso düzenlemesinde piyano partisyonu eserin otantik yapısına ve stiline uygun şekilde planlanmıştır. Keman bu eserin A bölümünün ikinci tekrarlarında belirgin bir biçimde ikinci bir vokal niteliğinde duyulmaktadır. Tüm partiler birbiriyle soru cevap halinde ve eser boyunca dinamik bir yapıda ilerlemektedir.

Addio Corindo – Pietro Marc Antonio Cesti (1618-1669)

A.Cesti, müzik eğitimi aldığı Roma'nın müzik geleneğinden büyük ölçüde etkilenmiştir. Özellikle kantat ve opera bestecisi olarak adını duyurmuştur. Yapıtlarında ezginin giderek güçlendiğini ve bir anlamda, 18. yüzyıla adını verecek olan *bel canto*' nun ilk örneklerinin Cesti ile başladığı kabul edilir. Bir prolog ve üç perdeden oluşan Orontea operasında, Silandra karakterinin (ikinci perde sekizinci sahne) söylediği reçitatifli aryadır. Dramma giocoso per musica (müzikli dram oyunu) türünde yazılan bu operanın diyalogları, ironi ve komedi unsurları barındırmaktadır. 17. yüzyılda operanın gelişmesine öncülük eden bestecilerden biri olan Cesti' nin güçlü ezgilere sahip eserleri, bel canto stilin ilk örnekleri olarak kabul edilmektedir. Yarattığı karakterlere özel ustalık gerektiren melodilerde aryalar yazan Cesti, Silandra için de çok beğenilen ve popüler olan bu aryayı bestelemiştir. Yüksek sınıf hayat kadını olan Silandra, saraylı Corindo' nun sevgilisidir. Ancak, ressam olan Alidoro' yu gördüğünde, Corindo' dan vazgeçip ona âşık olur. Güzelliğiyle baş

döndüren Silandra' nın resmini yapan Alidoro, ondan etkilenmiş gibi görünse de bunun duygusal bir karşılığı yoktur. Silandra' nın kendisini bırakarak başkasına ilgi duyması, Corindo' yu üzmektedir. Ancak, operanın finalinde tekrar bir araya gelirler. Tablo 9' da eserin orijinal sözleri, okunuşu ve Türkçe anlamı yer almaktadır.

Tablo 10: Addio Corindo, addio! eserinin sözleri

İtalyanca Sözler	Türkçe Okunuşu	Türkçe Çevirisi
Addio Corindo, addio!	Addiyo Korindo, addiyo!	Güle güle Corindo, hoşçakal!
Rivolto ad altra sfera,	Rivolto ad altra sfera,	İlk alevimden diğerine
Della fiamma primiera,	Dellâ fiyamma primiyera,	dönüyorum
Non si rammenta più l'egro cor mio,	Non si rammenta piyu l'egro kor miyo,	Zayıf kalbim artık seni hatırlamıyor
Addio Corindo, addio!	Addiyo Korindo, addiyo!	Güle güle Corindo, hoşça kal!
Vieni, Alidoro, vieni	Viyeni, Alidoro, viyeni	Gel, Alidoro, gel
Consola, chi si more!	Konsola, ki si more!	Teselli et öleni;
E temprando il mio ardore	E temprando il miyo ardore	Acımı hafiflet ve
Godi in grembo a Silandra	Godi in grembo a Silandra	Silandra'nın kucağında sakin
i di sereni!	i di sereni!	anların tadını çıkarın
Vieni, mia vita, vieni!	Viyeni, miya vita, viyeni!	Gel, hayatım, gel!

Eserin tonu Re minördür ve şan partisi Mi 4-Sol 5 ses aralığındadır. Reçitatif bölümü 4/4'lük, arya bölümü ise 3/4'lük ölçü sayısındadır. Arya bölümü, Poco Adagio temposundadır. Aryanın reçitatif bölümünde Corindo' ya elveda diyen Silandra, Alidoro' ya olan sevgisini ilan eder. Reçitatifin başında tekrar eden 'Addio Corindo' kelimeleri, etkileyici bir ifadeyle seslendirilmelidir. Tekrar eden bu sözlerde sesin yükseltilmesi gereken hecelere dikkat edilmeli ve 4. ölçüde ses dengesi bozulmadan şiddeti azaltılmalıdır. 6. ölçüdeki rivolto kelimesinde melismatik hareket 'o' vokalinde bir oktav aralığında sıralı inici ve çıkıcı dizi şeklinde seyretmektedir. Burada ses, kademeli şekilde yükseltilmeli ve öncesinde nefes alınan 'della' kelimesine çok hafif başlanmalıdır. Devamında tekrar sesin şiddeti artırılarak (cresendo) sözler dramatize edilmeli ve duygu zirveye taşınmalıdır. Bu cümlenin sonundaki primiera kelimesinde do# notası üzerine yazılan işaret, üst dokunma (üst mordant) anlamına gelmektedir. Burada üst komşu notaya çıkıp (re sesi) tekrar aynı notaya (do# sesi) dönüş yapılarak söylemek gerekir. Aynı müzikal ifade 12. ölçüde de kullanılmıştır. Bu stil, barok üslubun bir özelliğidir.

Reçitatif bölümü bittikten sonra biraz yavaş tempoda aryanın giriş müziği başlamaktadır. Silandra güzel bir melodisi olan bu aryayla, Alidoro' nun duygularını yönlendirmeye çalışır ve ona gelmesi için yalvarır. Görüldüğü gibi aryada sıkça müzikal ifadelerden yararlanılmıştır. Örneğin 'Consola' kelimesindeki ikinci heceler, her defasında vurgulanmalı, 'more' (39-41. ölçüler arası) kelimesi çok hafif, tatlı bir tonda geniş bağ yapılarak seslendirilmelidir. Arya azalan dörtlüler şeklinde tetrakordlar üzerine kuruludur. 50. ölçüde cümlenin başından başlayarak ses yavaş yavaş büyütülmeli, 'ardore' kelimesindeki genişletilmiş melismatik hareket çabuklaştırılarak yapılmalı ve ilk tempoya dönülerek bitirilmelidir. Aynı zamanda nefes koordinasyonu ve gelişimi için önemli bir kadans olan bu pasaj, tek nefeste söylenmelidir. Burada vokal melodisi, bas yürüyüşünün sınırları dışında serbest bir şekilde hareket etmektedir. Aynı kelimenin tekrarında ('ardore' 81-83. ölçüler arası) melodide değişiklik yapıldığı görülmektedir. 91. ölçüdeki oktav atlamasında 'i' vokalinden 'e' vokaline geçişte ('di sereni' kelimeleri arasındaki geçişte), sesin rezonansı korunmalı ve tizden peste geçerken, nefes desteği unutulmamalıdır. Aryanın duygusu ve dramatik yapısı, tekrar eden sözlerin değiştirilen melodileri sayesinde güçlendirilmiştir. Yorumcunun kabiliyetine göre tekrar eden bölümler değiştirilerek süslemeler eklenebilir.

Addio Corindo düzenlemesinde piyano eşliği vokalin tam tersi şekilde, vokalin alanına karışmadan yapılmıştır. Ana ezgi hareketli ise eşlik daha sade ve durağan, ana ezgi sade ve durağan

ise eşlik daha hareketli yapılmalıdır şeklinde ifade edilen en temel düzenleme/uyarlama kuralı bu eserin düzenlemesinde açıkça görülebilir. Bu bağlamda diğer eserlere kıyasla bu eserde şan partisyonunun melodik yapısına bağlı olarak keman, viyolonsel ve piyano partisyonlarının düzenlendiğini söylemek yanlış bir ifade olmayacaktır. Bununla birlikte arya bölümünde şan partisi ve tüm çalgılar zaman zaman adeta kanonik bir yapıyı çağrıştırmakta, böylelikle müzikal anlamda oldukça zengin bir duyum ortaya konulmaktadır.

Oda Müziği için Antik Aryalar Projesi kapsamında düzenlemesi yapılan eserlere ilişkin bulgular doğrultusunda kitapta yer alan eserlerin şan tekniği bakımından kazanımları Tablo 11' de gösterilmektedir.

Tablo 11: Oda Müziği için Antik Aryalar kitabında yer alan eserlerin şan tekniği bakımından kazanımları

No	Eser Adı	Kazanımlar
1	Vergin Tutt'amor	Yavaş tempoda seslendirilen pasajlar, eserin duygusal yoğunluğunu artırırken, uzun soluklu notalar ve geniş aralıklar, müzikal nefesin doğru kullanım ve yönetimi konusunda nefes tekniğini güçlendirir. Legato (bağlı) söylenen bu eser, orta registerde dolce (tatlı), crescendo (giderek yükselen), forte (güçlü) ve tril gibi müzikal ifadeleri kullanmayı öğretir. Legato tekniği, sesin kesintisiz ve akıcı bir şekilde aktarılmasını öğretir. Dolce ifadesi, yumuşak ve duygusal bir ses rengi yaratılmasını sağlar. Crescendo ve forte ifadeleri sesin dinamiklerini kontrol etme, ses gücünü artırırken sesin parlaklığını ve projeksiyonunu geliştirme fırsatı sunar. Tril kullanımı, hızla değişen notalar arasında doğru geçişler yapabilme yeteneğini geliştirir.
2	Lasciar D'Amarti	Vokal ve eşlik arasındaki eş zamanlı hızlanma ve yavaşlama süreçlerini çalıştırarak, şancının ritmik ve dinamik değişimlere uyum sağlama becerisini güçlendirir. Farklı hızlarda duygu ve anlamı doğru bir şekilde iletebilme yeteneğini geliştirir. Süslemeli motifler sayesinde sese esneklik ve ajilite kazandırılır, bu da şancının vokal kontrolünü arttırırken, hızlı geçişlerde sesin netliğini ve parlaklığını korumasını sağlar. Parçanın heyecanlı pasajlarında, müzikal jestlerin ve mimiklerin doğru kullanımı sahne üzerindeki ifade becerilerini ve beden dilini geliştirmeye yardımcı olur.
3	Se Florindo é Fedele	Nefes kontrolünü geliştirmenin yanı sıra, çabuk nefes almayı öğretir. Metrik kalıpların dışındaki sözlerin giriş yerlerini doğru bir şekilde yerleştirmeyi öğretir. Şancının ritmik algısını güçlendirirken, doğru zamanda sözlere yeniden giriş yapabilme becerisini kazandırır. 16'lık nota dizilimleri, sesin esneklik ve ajilite kazanmasına olanak sağlar. Hızlı ve keskin geçişler, sesin hafifliği ve hızını koruyarak daha dinamik ve esnek bir vokal teknik geliştirir. 16'lık nota değerinde kesik ve kısa söylenen sözler, staccato tekniğini geliştirir. Sesin akışını kesmeden her notanın ayrı ve belirgin bir şekilde seslendirilmesini sağlar ve vokal esneklik kazandırır.

4	Selve Amiche	Vokal esnekliği geliştiren, melismatik hareketlerin yer aldığı pasajlar bulunmaktadır. Bu pasajlar legato söylenerek sesin kesintisiz ve akıcı bir şekilde kullanılmasını öğretir. Eserdeki crescendo ve decrescendo ifadeleriyle, sesin daha geniş bir dinamik yelpazeye sahip olması sağlanır ve müzikal anlamda daha etkileyici bir anlatım sergilenir. Eserin müzikalitesinde yer alan forte ve piano ifadeleri ile sesin güçlü ve yumuşak kullanımı becerisi gelişir. Tril vokal agiliteyi geliştirmeye yardımcı olur, hızla değişen notalar arasında geçiş yapabilme yeteneğini geliştirir. Süslemeler sayesinde sese hız, esneklik ve canlılık kazandırılır.
5	Intorno All'idol Mio	Sesin yavaşça güçlenmesini veya yavaşça zayıflamasını sağlar. Dinamik kontrolü artırır, sesin güçlü ve yumuşak geçişlerini ustaca yapmayı öğretir. Portando sesin doğal akışını koruyarak notalar arasında kayma sağlar, notalar arasında geçişi yumuşak ve pürüzsüz hale getirir.
6	Se Tu M'ami	Vokal çeviklik kazandırır, hızla değişen notalar arasında net ve temiz geçişler yapabilmeyi sağlar. Vokal ajilitesini ve hızlı geçiş yapabilme yeteneğini geliştirir. Eserdeki 32'lik notalar sese çeviklik kazandırarak geniş aralıkların çalışılmasını sağlar. Bağ çizgisiyle birleştirilen nota çiftleri, farklı ünlü harfler arasında bağ yapma yeteneğini geliştirir. Özellikle yuvarlak ve yuvarlak olmayan ünlüler arasındaki geçişi öğretir. Ritardando ve Puandorg gibi müzikal ifadeler sayesinde zamanlama hassasiyeti geliştirilir ve dinamik değişimlere uyum sağlama öğrenilir.
7	Stizzoso, mio Stizzoso	Eserin hızlı temposu ve canlı yapısı, ses çevikliği ve hızlı vokal geçişleri yönetme yeteneğini geliştirir. Nefes yönetimi ve dinamik kontrol güçlenir. Sesin rezonansını kontrol etmeyi öğretir, böylece her registerda doğru ses kullanımı sağlanır. Farklı ünlülerin arasında geçiş yapma yeteneğini güçlendirir. Sözlerin anlamını ve karakterin içsel dünyasını müzikal olarak yansıtabilmesi için sesin doğru yerleştirilmesini ve vurguları öğretir. Karakterin ruh haline uygun vokal teknikleri (yumuşak, güçlü, sakin, enerjik) kullanarak, dramatik ifadeyi çalıştırır.
8	Addio Corindo	Eserin başında yer alan reçitatif bölümü serbest ve dramatik vokal ifade yeteneğini geliştirirken diksiyon ve müzikal ifade açısından büyük kazanımlar sağlar. Hızlı geçişler ve çok notalı ifadeler nefes yönetimini, vokal çevikliği ve ses esnekliğini geliştirir. Eserdeki kadanslar, tek nefeste uzun süreli pasajların doğru şekilde seslendirilmesini öğretir.

Sonuç ve Öneriler

Bu çalışma ile Türkiye' de yayımlanmış şan performansına yönelik kitaplara ilişkin bir inceleme gerçekleştirilerek, lisans düzeyi şan eğitiminin ilk yıllarındaki öğrencilerin sahne tecrübelerini destekleyen çalışmaları belirlemeye, bu çalışmaların içeriklerini analiz etmeye ve birlikte müzik yapma ilkeleri bağlamında oda müziği türündeki örneklerin tespit edilmesine

çalışılmıştır. Diğer yandan, hem şan repertuvarına hem de oda müziği repertuvarına kaynaklık edeceği düşüncesiyle gerçekleştirilen Oda Müziği için Antik Aryalar adlı çalışmanın içeriğine yönelik, şan performansı ve farklı çalgılarla birlikte müzik yapma ilkeleri bağlamında, değerlendirmesi gerçekleştirilmiştir.

Birinci alt problem cümlesi ile elde edilen sonuçlara göre:

Lisans düzeyi şan eğitiminde sahne performansına yönelik Türkiye' de yayımlanmış 31 kitap olduğu görülmüştür. Kitaplar seçilen eser türü özelinde özgün, klasik, halk müziği, Türk müziği ve karma olmak üzere 5 alt kategoride ele alınmıştır. Bu kategoriler kapsamında, Özgün eser türünde 4, klasik müzik eserleri türünde 7, Halk müziği eserleri türünde 17, Türk müziği eserleri türünde 1, halk müziği, Türk müziği, marş ve özgün eserlerin yer aldığı karma içerikte ise 2 kitap olduğu görülmüştür. Araştırma kapsamında ulaşılabilen kaynak kitaplar düzenleme biçimi bakımından gitar (2) ve piyano (29) eşlikli olup; klasik müzik eserlerinin farklı edisyonlarının *derlenmesiyle* hazırlanan, yeni bir eser ortaya koyan *özgün beste*lerin yer aldığı şarkılardan oluşan ve farklı yöre ve ses türlerini kapsamına alan *halk müziği ve Türk müziği* düzenlemelerinin yapıldığı kitaplar olduğu tespit edilmiştir. Bu veriler şan performansına yönelik yapılan çalışmaların daha çok halk müziği türkülerinin düzenlenmesi ile gerçekleştirilen çalışmalar olduğu sonucunu ortaya çıkarmıştır. Buna bağlı olarak, Türkülerin hem form hem de ezgisel olarak kolay ve akılda kalıcı olması bakımından daha çok tercih edildiği söylenebilir. Aynı zamanda ulusal müzik eğitimi anlayışına bağlı düşünce ile yapılan çalışmaların günümüzde hala devam ettiğinin bir göstergesidir. Ancak eğitsel açıdan ele alındığında öğrencilerin müziksel gelişimlerini kademeli biçimde destekleyen bir repertuvar henüz oluşum sürecindedir denilebilir.

İkinci alt problem cümlesi ile elde edilen sonuçlara göre:

Klasik müzik repertuvarına sahip sadece 7 kitap bulunmaktadır. Derleme türündeki bu kitaplarda; Romance, Endecha, Villancico, Motet, Soneto, Arya Antik, Arya, Düet Şarkılar, Opera Düetleri, Lied, Napoliten, Çağdaş Dönem Şarkıları türlerinde eserler yer almaktadır. Müzik dönemleri bakımından, Rönesans, Geç Rönesans, Erken Barok, Barok, Klasik, Klasikten Romantiğe Geçiş, Erken Romantik, Orta Romantik, Geç Romantik ve Çağdaş Dönem eserlerine yer verilmiştir. Bu kitaplar arasında Şimşek (1994) ile Davran ve Öztürk (2009) tarafından hazırlanan kitaplar başlangıç düzeyi şan eğitiminde sıklıkla yararlanılan, teknik ve müzikal zorluk bakımından birbirine yakın düzeydeki kitaplarıdır. Baltacıoğlu (2016)' nun kitabındaki çağdaş dönem repertuvarından derlenen eserler, stil açısından icrası daha farklı olan orta zorluktaki eserlerdir. Tamamen düetlerin yer aldığı Nart (2013)'ın düzenlediği kitaplardaki eserler ise teknik ve müzikalite açısından ileri düzeyde şan yorumculuğu gerektirmektedir. Sıvacı (2022)' nın Şan ve Gitar için Rönesans dönemine ait şarkıların bulunduğu transkripsiyon düzenlemeleri ise şan icracıları için çok yeni bir repertuvardır ve Rönesans müziğinin günümüzde icra edilmesine olanak sağlayan oldukça özgün bir çalışmadır. Bu şarkıların başlangıç seviyesindeki şancılar için de uygun olduğu düşünülmektedir.

Üçüncü alt problem cümlesi ile elde edilen sonuçlara göre:

Araştırmada tespit edilen kitap envanteri içerisinde Oda müziği kapsamında değerlendirilebilecek çalışmaların Nart (2013) ve Sıvacı (2022)' ye ait düzenlemeler olduğu görülmüştür. Literatür taraması sonucu listelenen 31 kitaptan 29' unun piyano eşlikli şan eserleri şeklinde hazırlanmış olması dikkat çekicidir. Bu bağlamda yapılan çalışmalarda genel olarak; entonasyon, ritim, müzikalite gibi temel kavramlar üzerinde durularak şan partisine eşlik etme amacı güdüldüğü söylenebilir. Oda müziği düzenlemesi kapsamında ulaşılabilen tek kaynağın, Orhun Orhon'a ait *Yaylı Çalgılar ve Şan için Düzenleme* başlığı altında ayrı ayrı dijital olarak yayımlanan 11 eser olduğu görülmüştür. Dolayısıyla başlangıç düzeyi şan repertuvarına yönelik iki ve daha fazla çalgı için düzenlenmiş oda müziği türünü kapsamına alan basılı bir kitap olmadığı sonucu ortaya çıkmıştır.

Müzik eğitimi veren kurumlarda öğrenci ya da enstrüman dağılımı, çalgı çeşitliliği, çalma-söyleme seviyeleri, repertuvar seçimi gibi konular, ilgili öğretim elemanlarının bu derslerin işlenişinde karşılaştıkları sorunlar olarak bilinmektedir. Örneğin; Soytok (2017), "Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında Oda Müziği Derslerinde Karşılaşılan Repertuvar Sorunu ve Çözüm Önerileri" başlıklı doktora tezinde öğretim elemanlarının, oda müziği dersi repertuvarı ile ilgili sorunlarını tespit etmiş, bu soruna ilişkin görüşleri, "farklı çalgı gruplarına göre düzenlenmiş eserlerin yetersiz olması", "ulusal müzik düzenlemelerinin az olması" ve "beklentiler" başlığı altında üç temada birleşmiştir (s. 62). Şen vd. (2019)' a ait bir diğer çalışmada ise "Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında Orkestra/Oda Müziği Dersi Kapsamında Hazırlanan Konser Repertuvarlarının İncelenmesi" adlı çalışmalarının bir sonucu olarak; "Müzik eğitimi anabilim dalları'nda yürütülen Orkestra/Oda Müziği derslerinin amaçları doğrultusunda eğitsel amaçla yeni eserler bestelenmeli ve düzenlemeler yapılmalı, MEABD'nda yürütülen Orkestra/Oda Müziği derslerine yönelik albüm, metot, vb. yazılı kaynaklar arttırılmalıdır" şeklinde önerilerde bulundukları görülmektedir (s. 81). Ayrıca yaylı sazlar grubu dışında kalan çalgı gruplarının ve şan öğrencilerinin bu derslerdeki katılım paylarının (yaylı sazlar grubuna kıyasla) daha pasif durumda olduğu bu ve benzer çalışma verilerinde açıkça görülebilmektedir.

Bu bağlamda yapılan çalışma ile elde edilen repertuvarın, hem öğrenci seviyelerine uygunluğu hem de daha az sayıda müzisyen tarafından icra edilebilmesi gereği, oda müziği – orkestra (vb.) derslerinde özellikle yaylı çalgılar sınıfına kıyasla daha az icra fırsatı bulan şan öğrencilerinin bu derslerde daha aktif rol almasına katkı sağlayacağı öngörülmektedir. Bu eserlerin çalışılmasıyla elde edilen kazanımlar Tablo 11'de özetlenmiştir. Buna göre, *Vergin Tutt'amor* eserinde; yavaş tempoda nefes kontrolü, legato, dolce, crescendo, forte, ve tril gibi teknik ve müzikal ifadelerin kullanımı, *Lasciar D'Amarti* eserinde; vokal ve eşlik arasında eş zamanlı tempo değişimlerini uygulama becerisi, süslemeli motiflerin seslendirilmesi**,** *Se Florindo é Fedele* eserinde; müzikal jest ve mimiklerin doğru kullanımı, nefes kontrolü ve çabuk nefes alma, metrik kalıpların dışında sözlerin giriş yerlerini doğru yerleştirme becerisi, 16'lık notaların seslendirilmesi ve staccato tekniği, *Selve Amiche* eserinde; melisma, legato, tril müzikal ifadeleri, vokal ajilite ve süslemelerin seslendirilmesi, dinamik ifade ve ses kontrolü, *Intorno All'idol Mio* eserinde; crescendo, decrescendo, portando müzikal ifadeleri, tril ve süslemelerin seslendirilmesi, *Se Tu M'ami* eserinde; 32'lik nota kullanımı ve hızlı pasajları seslendirme becerisi, ritardando ve puandorg müzikal ifadeleri, *Stizzoso, mio Stizzoso* eserinde; hızlı tempoda nefes yönetimi, inici ve çıkıcı geniş aralıklı nota geçişlerini seslendirme, karakterin ruh halini ifade etme, *Addio Corindo* eserinde; reçitatif söyleme, melisma tekniğini uzun pasajlarda uygulama becerisi ve nefes koordinasyonu geliştirilmesi gibi kazanımların yer aldığı görülmektedir.

Ayrıca kitaptaki sekiz antik aryanın yorumlanmasına yönelik yukarıda bahsedilen kazanımların sahne performansına olumlu çıktıları olacağı düşünülmektedir. Bu bakımdan Oda Müziği için Antik Aryalar kitabının başlangıç seviyesi şan repertuvarına yer veren şan-keman-viyolonsel ve piyano için düzenlenen ilk çalışmalardan biri olduğu söylenebilir. Dolayısıyla özellikle müzikalitenin gelişiminde önemli bir paydası olan birlikte müzik yapma eyleminin başlangıç düzeyinden itibaren öğrencilere sunulması ve bu repertuvara yönelik daha fazla çalışma yapılması önerilmektedir.

Beyan ve Açıklamalar (Disclosure Statements)

1. Araştırmacıların katkı oranı beyanı / Contribution rate statement of researchers:

    1. Yazar/First author % 55,

    2. Yazar/Second author % 45.

2. Yazarlar tarafından herhangi bir çıkar çatışması beyan edilmemiştir (No potential conflict of interest was reported by the authors).

3. Oda Müziği için Antik Aryalar Projesi Süleyman Demirel Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi tarafından STK-2023-9006 numaralı Toplumsal Katkı Projesi olarak desteklenmiştir.

Kaynakça

Akyürek, R. (2009). *Müzik eğitimcisi yetiştiren kurumlarda orkestra/oda müziği eğitimi ve orkestra yapılanmalarının incelenmesi* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Baltacıoğlu, G., A. (2016). Şan için piyano eşlikli çağdaş dönem şarkıları. *Müzik Eğitimi Yayınları*

Buzduğu, M. (2016). *Konservatuvarlarda yürütülmekte olan oda müziği derslerine yönelik eğitimci tutumları* [Yayımlanmamış sanatta yeterlik tezi]. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Davran K., & Gürgan Öztürk F. (2009). Şan için piyano eşlikli şarkılar-1. *Müzik Eğitimi Yayınları*

Edition Peters (1913). *Addio, Corindo, addio!... Vieni, Alidoro, vieni.* https://www.musicaneo.com

Nart, S. (2013). Şan için piyano eşlikli düetler: Kadın ve erkek sesleri için seçme düetler. *Stüdyo Art.*

Nart, S. (2013). Şan için piyano eşlikli düetler: Kadın sesleri için seçme düetler. *Stüdyo Art*

Nart, S. (2013). Şan için piyano eşlikli düetler: Erkek sesleri için seçme düetler. *Stüdyo Art*

Parisotti, A. (1890). Arie antiche libro primo per canto e pianoforte. *Ricordi*

Parisotti, A. (1890). Arie antiche libro secondo per canto e pianoforte, *Ricordi*

Say, A. (2005). Müzik ansiklopedisi: Besteciler, yorumcular, eserler, kavramlar. Cilt:1, *Müzik Ansiklopedisi Yayınları*

Sıvacı, A. (2022). Rönesans şan & gitar. *Sonçağ*

Soytok, S. (2017). *Müzik eğitimi anabilim dallarında oda müziği derslerinde karşılaşılan repertuar sorunu ve çözüm önerileri* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Sözer, V. (1996). Müzik ansiklopedik sözlük. *Remzi Kitabevi*

Şen, Ç., Şen, E., Kurtaslan, Z. ve Aydın, B. (2019). Müzik eğitimi anabilim dallarında orkestra/oda müziği dersi kapsamında hazırlanan konser repertuvarlarının incelenmesi. *EKEV Akademi Dergisi*, 23(79)

Şimşek, G. (2007). Şan için piyano eşlikli albüm. *Müzik Eğitimi Yayınları*

Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2011). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri (8. Bs.). *Seçkin Yayıncılık*

YÖK. (2018). *Müzik öğretmenliği lisans programı*. Yükseköğretim Kurumu